

**Impacte de
la COVID en
el turisme
rural català i
comparació
amb hotels i
càmpings**

Pol Alsina Folch
2n de Batxillerat A
Curs 2021-2022
Institut Gaudí de Reus
Tutoritzat per Jordi Forcadell Corts

Índex

	Pàg
INTRODUCCIÓ	4
1. CONTEXTUALITZACIÓ	6
1.1. Turisme rural a Catalunya	6
1.2. Classificació dels establiments de turisme rural	7
1.3. Evolució dels establiments de turisme rural a Catalunya i oferta de places	8
1.4. Marques turístiques, tipus d'allotjament i oferta de places	10
1.5. Mercats turístics i pernoctacions a Catalunya en establiments de turisme rural, hotels i càmpings (2019-2020)	12
1.6. Turisme rural a Catalunya i COVID (2020)	15
1.7. Turisme rural a Catalunya i COVID (2021)	19
1.7.1. Setmana Santa	19
1.7.2. Temporada d'estiu	21
2. TREBALL DE CAMP: ENQUESTES	25
2.1. Enquesta als establiments rurals	25
2.1.1. Resposta per marques turístiques	25
2.1.2. Resposta per any de creació de l'establiment rural	26
2.1.3. Resposta per nombre de places que ofereix l'establiment rural	26
2.1.4. Evolució de les reserves del 2019-2020 i del 2020-2021	27
2.1.5. Evolució de les pernoctacions del 2019-2020 i del 2020-2021 ..	27
2.1.6. Grau d'afectació de la pandèmia segons tipus d'establiment turístic.....	28
2.1.7. Evolució de les reserves segons mercats des de l'inici de la pandèmia.....	29
2.1.8. Evolució de les reserves segons tipus de turista en el decurs de la COVID	30
2.1.9. Mesures del PROCICAT i del Govern derivades de la COVID que han afectat més al negoci rural	30
2.1.10. Mesures excepcionals dels allotjament rurals per incrementar la demanda	31
2.1.11. Beneficis per l'establiment que es perceben derivats de la pandèmia	31
2.1.12. Característiques del turisme rural que l'han fet atractiu durant la pandèmia	32
2.2. Enquesta als potencials turistes del mercat català	33
2.2.1. Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per edat..	33
2.2.2. Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per gènere	34
2.2.3. Distribució de les persones que han contestat l'enquesta segons amb qui viatgen habitualment	34
2.2.4. Comparativa dels viatges amb pernoctació a Catalunya abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara	34
2.2.5. Comparativa del tipus d'establiment escollit a Catalunya abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara	35
2.2.6. Comparativa del nombre de pernoctacions en els viatges abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara	36

2.2.7.	Comparativa del moment preferit per viatjar abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara	37
2.2.8.	Motius per escollir un tipus d'allotjament abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara	38
2.2.9.	Marques turístiques més visitades abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara	40
2.2.10.	Com ha influenciat la COVID en la manera de viatjar	41
3.	TREBALL DE CAMP: ENTREVISTES A PROFESSIONALS DEL SECTOR TURISME	43
4.	CONCLUSIONS I DARRERES REFLEXIONS	45
5.	BIBLIOGRAFIA	50
6.	LLISTES DE TAULES, GRÀFICS I IMATGES	53
7.	ANNEXOS	55

INTRODUCCIÓ

Aquest treball de recerca té com a objectiu estudiar de quina manera ha impactat la pandèmia en el turisme rural català, i comparar en determinats aspectes en com ha afectat a d'altres tipus d'allotjament turístic: hotels i càmpings.

Es planteja, com hipòtesi d'investigació, que els efectes negatius de la COVID-19 han estat menors en els establiments d'allotjament rural que en els hotels i càmpings, perquè les seves característiques han incidit en la tria d'allotjament que fa la persona que viatja o vol viatjar a Catalunya en període COVID-19.

El tema d'aquesta recerca s'ha escollit per dues raons principals. La primera perquè el proper curs, un cop acabat el Batxillerat, voldria realitzar el Grau de Turisme que ofereix la Universitat Rovira i Virgili a Vila-Seca, per dedicar-me professionalment al sector en un futur. A nivell personal aquest estudi suposava una segona oportunitat per conèixer de manera molt directa una part del sector turístic, després de la meva estada de pràctiques a l'oficina de Reus Promoció el Nadal passat.

En segon lloc he vist com a oportunitat poder relacionar el que per mi, és el millor turisme, el rural, pel seu alt component de sostenibilitat i proximitat a la natura, amb un tema d'actualitat i de ressò internacional, com és de la pandèmia a causa de la COVID-19, que ha alterat gairebé tots els àmbits, i en concret de manera molt important un sector d'activitat econòmica tan rellevant al nostre territori, i amb un gran pes al conjunt de Catalunya com és el del turisme. Considero que fer un anàlisi d'aquest tema era innovador, almenys en el moment en que es va iniciar l'estudi, gairebé un any després que la COVID i el confinament fessin acte de presència en el nostre dia a dia interrompent les nostres activitats més habituals.

Al començament la intenció era fer l'estudi solament al Baix Camp, però degut a la falta de dades d'àmbit estrictament comarcal (les de l'Eurecat, abans Parc Científic i Tecnològic de Turisme, eren de la Costa Daurada, i no per comarques; i les de l'Idescat eren per marques turístiques), i observant que el turisme rural al Baix Camp no tenia tant de pes com en altres indrets de Catalunya, es va optar per ampliar el cercle i fer l'anàlisi a nivell de territori català.

Cal mencionar que l'estudi ha pres com a referència i punt de comparació principalment els hotels i els càmpings, ja que són, juntament amb el turisme rural, els tres tipus d'allotjament més utilitzats, registrats i amb més infraestructures. En quart lloc hi havia, de lluny, els apartaments turístics, però les seves dades són esbiaixades, ja que molts lloguers no es declaren i d'altres utilitzen plataformes com Air B&B, però sense cens, per la qual cosa preveia dificultats per comparar dades.

Per aconseguir que el treball fos el més organitzat i complet possible vaig utilitzar tres fonts diferenciades d'informació que han dotat d'estructura el cos del treball:

- Primer he extret moltes dades estadístiques de l'Idescat (Institut d'estadística de Catalunya), que al seu torn extreu la informació de l'INE (Institut Nacional d'Estadística). I també informació i l'opinió d'articles premsa especilitzada (com hosteltur.com) i d'altres notícies de premsa digital. Juntament amb webs de la Generalitat i el marc legislatiu m'han servit per realitzar la contextualització.
- En segon lloc, vaig realitzar dues enquestes, una destinada a allotjaments rurals d'arreu de Catalunya, que va costar més temps del previst contactar-hi per la

manca de correus correctes d'alguns allotjaments o la no existència dels mateixos a la Guia d'establiments turístics de Catalunya, i la segona enquesta que es va passar a turistes catalans. Aquestes enquestes i l'anàlisi de la resposta han servit per elaborar una gran part del treball de camp.

- I finalment, vaig contactar amb professionals del sector per realitzar entrevistes. El procediment i les persones entrevistades s'expliquen a l'apartat corresponent.

La bibliografia consultada, així com llistes amb la relació de taules, de gràfics i d'imatges, completen el present treball.

Per finalitzar comentar que els programes informàtics i aplicacions que s'han utilitzat en el decurs del treball de recerca han estat: el processador de textos Word per redactar el treball, el full de càlcul Excel per les taules i gràfics, els formularis de Google per elaborar i enviar les enquestes, les xarxes socials Facebook, Twitter, LinkedIn, Whatsapp i Instagram per compartir enquestes, la pàgina web netquest.com per calcular la representativitat de la mostra de l'enquesta a turistes i l'aplicació Zoom per les entrevistes amb professionals.

1. CONTEXTUALITZACIÓ

1.1. Turisme rural a Catalunya

Des de la segona meitat de segle passat, el turisme a Catalunya ha esdevingut cada vegada més una activitat estratègica pel seu desenvolupament econòmic essent una de les fonts principals dels seus ingressos. “En el cas de l’economia catalana, el sector turístic té un pes rellevant en el PIB, que algunes institucions el situen entre el 10%-12%”¹. És una destinació mediterrània amb un patrimoni cultural de gran valor i paisatges molt variats: 580 km de costa i platges, zona de muntanya (Pirineus), parcs naturals i centres urbans molt atractius per la seva història, comerç i oferta d’oci. Aquest ventall de nombrosos atractius, per a qualsevol tipus de visitant, juntament amb la bonança del seu clima i la seva rica xarxa de comunicacions, posicionen Catalunya com una destinació turística de qualitat.²

Per aquest motiu s’ha convertit en una prioritat turística a nivell d’Europa amb una mitjana de 14 milions de visitants europeus l’any 2019 (no es comptabilitza el mercat nacional), a banda de rebre 5 milions més de turistes de la resta del món.

	2019
Total	19.375.200
D’Europa	14.295.300
D’Amèrica	2.677.100
De la resta del món	2.402.800

Taula 1: Turistes estrangers per país de residència habitual 2019
Font: IDESCAT

Si bé el turisme rural no és el més important a Catalunya, les destinacions rurals són considerades una alternativa al turisme de masses per la quantitat d’espais naturals, oberts i tranquils separats de les ciutats que permeten guardar la distància social i per tant es poden considerar més segurs que determinats establiments turístics com els hotels. A més, el turisme rural promou la sostenibilitat, perquè fomenta la conservació del medi ambient, al mateix temps que contribueix a la preservació de la cultura, tradicions i productes locals.

A diferència per exemple de les cadenes hoteleres, la majoria de persones propietàries d’aquests negocis rurals autofinancen les seves necessitats a mesura que va evolucionant el seu establiment, sense tenir una gran infraestructura al darrere ni una gran plantilla jerarquitzada. I a més, moltes d’aquestes persones han utilitzat el turisme rural com una activitat econòmica complementària a l’agricultura, la qual cosa els permet diversificar i ampliar la seva font d’ingressos. El Cap de l’Àrea de Turisme de Montblanc, i professor associat de la URV i la UOC, Joaquim Queralt corrobora aquest últim aspecte, per ell la tipologia ideal de l’establiment rural és que el propietari hi viu i comparteix la experiència de la ruralitat amb l’hoste amb l’objectiu de que les activitats que faci les visqui la persona visitant, a la vegada que

¹ Impacte de la crisi turística originada per la COVID-19 sobre l’economia catalana (2020) [en línia] Grup d’Anàlisi Quantitativa Regional (AQR-UB) AQR COVID-19 / #10 de 5/06/2020 <https://www.ub.edu/aqr/covid19/docs/AQR_Covid19_Turisme_cat.pdf> [consulta 24-08-2021]

² AGÈNCIA CATALANA DE TURISME. Dossier de premsa de l’agència catalana de Turisme (sd) <<http://act.gencat.cat/dossier-de-premsa/>> [consulta agost a setembre del 2021]

es complementa la renda de la persona agricultora i/o ramadera treient un sobresou. Però amb el pas del temps s'ha vist que no fa falta dedicar-se a la pagesia i ramaderia per disposar d'un establiment rural, la qual cosa va fent que es perdi l'essència inicial.

Actualment, a nivell de tot Catalunya existeixen dues associacions d'establiments turístics rurals que treballen amb l'objectiu de promoure i difondre el turisme rural a Catalunya i per garantir el desenvolupament sostenible del medi rural. Aquestes són la Confederació Catalana d'Agroturisme i Turisme Rural (Concatur) i la Confederació del Turisme Rural i l'Agroturisme de Catalunya (Turalcat). A banda d'aquestes existeixen associacions d'empreses de turisme rural de territoris més petits, com Turisme Rural Girona, Associació Turisme Rural La Garrotxa (Garrotxa Rural) o Associació Turisme Rural Comarques de l'Ebre (Aturebre), entre d'altres.

Pel que fa al turisme rural català, i segons l'article 49 de la Llei 13/2002, de 21³ de juny, de turisme de Catalunya "tenen la consideració d'establiment de turisme rural els establiments que presten allotjament als usuaris turístics en habitacions o habitatges rurals, d'una manera habitual i mitjançant preu", i han d'estar inscrits al Registre de Turisme de Catalunya.

1.2. Classificació dels establiments de turisme rural

Segons el Decret 75/2020, de 4 d'agost⁴, de turisme de Catalunya, els establiments de turisme rural són aquells situats en el medi rural, dins de nuclis de població de menys de 2000 habitants o bé aïllats i integrats en edificacions preexistents i anteriors a 1957; respecten la tipologia arquitectònica de la zona i compleixen l'exigència de tranquil·litat i integració en el paisatge en els termes i les condicions que prevegi a aquest efecte l'ordenació urbanística.

Els establiments de turisme rural es classifiquen en:

- **cases de pagès**, en les quals la persona titular, pagès o pagesa professional, obté rendes d'activitats agràries, ramaderes o forestals i on les persones usuàries poden conèixer les tasques i les activitats pròpies de l'explotació agrària.
- **allotjaments rurals**, en els quals la persona titular no està obligada a obtenir rendes d'activitats agràries, ramaderes o forestals, però ha de residir, efectivament, a la mateixa comarca, als seus municipis limítrofs, o bé a l'habitatge.

Ambdós casos es divideixen en quatre modalitats les quals són:

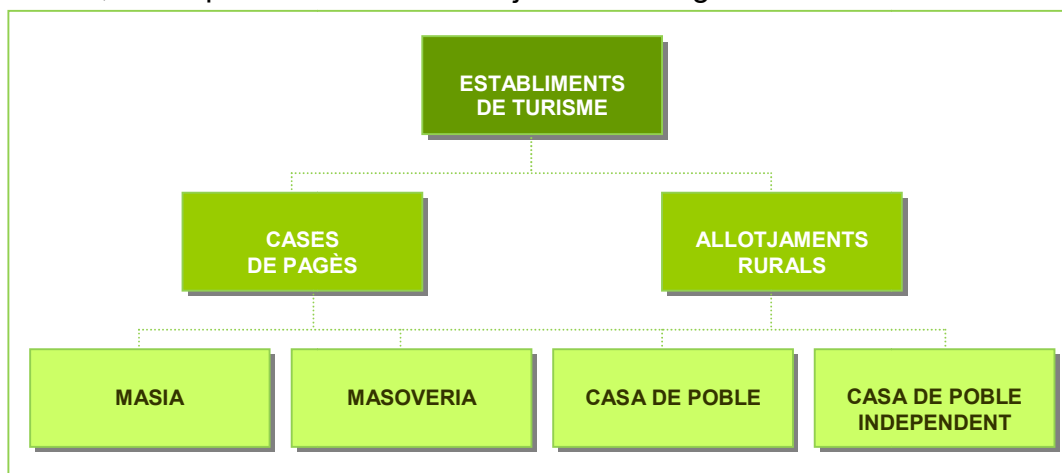
- **Masia**. És aquell habitatge unifamiliar fora de nucli de població on el pagès o la pagesa comparteix amb les persones usuàries i on es presta el servei d'allotjament en règim d'habitacions i, com a mínim, d'esmorzar.
- **Masoveria**. És aquell habitatge unifamiliar fora de nucli de població. Es presta el servei d'allotjament en règim de casa sencera.
- **Casa de poble compartida**. És aquell habitatge unifamiliar dins de nucli de població que el pagès o la pagesa comparteix amb les persones usuàries turístiques i on es presta el servei d'allotjament en règim d'habitacions i, com a mínim, d'esmorzar.

---

³ Llei 13/2002, de 21 de juny, de turisme de Catalunya
<<https://www.parlament.cat/document/nom/TL%2021ln.pdf>>

⁴ DECRET 75/2020, de 4 d'agost, de turisme de Catalunya
<<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=879876#>>

- **Casa de poble independent.** És aquell habitatge unifamiliar, en nucli de població, on es presta el servei d'allotjament en règim de casa sencera.

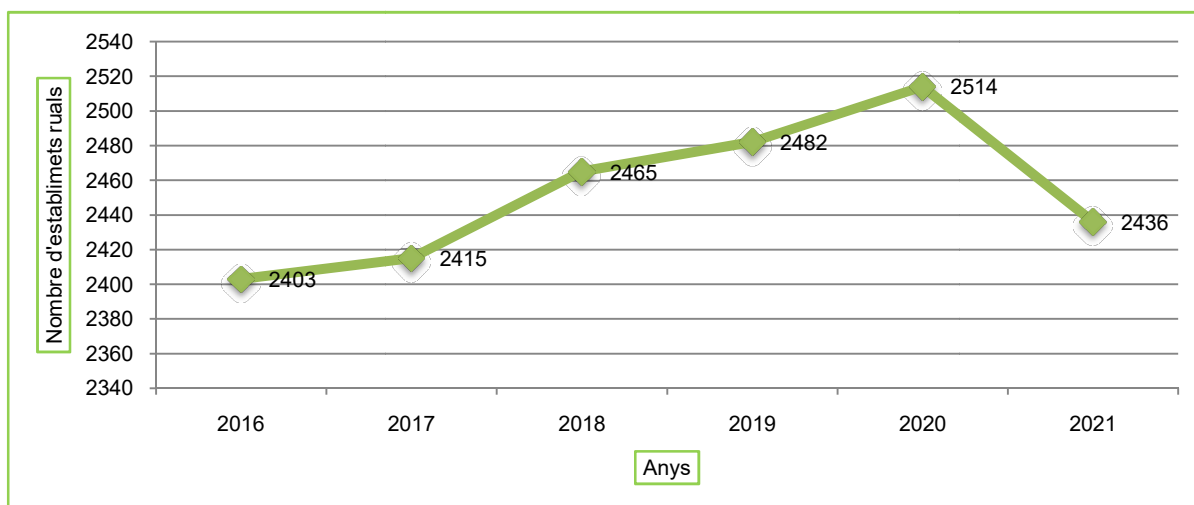

Imatge 1: Classificació d'allotjaments turístics
Font: Decret 75/2020, de 4 d'agost, de turisme de Catalunya

La Guia oficial d'establiments turístics recull un sistema de categorització voluntari dels establiments de turisme rural catalans basat en espigues. Aquest sistema de certificació busca facilitar al viatger la tasca de trobar l'allotjament més adequat i ajustat a les seves necessitats. La qualitat de cada allotjament es categoritza segons el nombre d'espigues que té de manera similar a com ho fan les estrelles en els hotels. El nombre d'espigues pot ser d'una a cinc essent l'allotjament amb 5 espigues el de categoria superior. Actualment només un 11% del total d'establiments rurals que apareixen al web de la Guia oficial disposen d'aquesta certificació.

1.3. Evolució dels establiments de turisme rural a Catalunya i oferta de places

A l'agost de 2021, l'oferta d'aquest tipus d'allotjament a Catalunya era de més de 2.400 establiments rurals enregistrats, segons la Guia oficial d'establiments turístics, amb una oferta de més de 20.190 places l'any 2020 segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). En els últims 4 anys, abans d'arribar la COVID-19, la presència d'aquests establiments rurals havia anat en augment com es veu en el gràfic.

Gràfic 1: Evolució dels establiments de turisme rural a Catalunya
Fonts: IDESCAT i Guia oficial d'establiments turístics de la Generalitat de Catalunya

En el gràfic s'observa aquesta evolució creixent dels establiments entre l'any 2016 i 2020, 111 en només 4 anys. La tendència canvia totalment del 2020 fins ara, segons la informació publicada al web de la Guia oficial d'establiments turístics aquest 2021.

Per primera vegada en els darrers 5 anys, el nombre d'establiments rurals registrats pateix una davallada de 78 en tan sols 8 mesos. Aquesta caiguda és deguda amb tota seguretat a la crisi turística provocada per l'impacte de la COVID.

Si es pren en consideració la quantitat de places, a l'agost del 2021, només comptàvem amb les dades de l'IDESCAT del 2020. A través d'aquestes dades, mostrades a la Taula 2, queda palès que la seva progressió va anar també en augment, arribant a pujar en 1.252 del 2016 al 2020. Amb molta probabilitat les places ofertades al 2021 disminuiran en coherència amb el tancament dels 78 negocis de turisme rural mencionats al paràgraf anterior.

Any	Places
2016	18.938
2017	19.038
2018	19.527
2019	19.809
2020	20.190
Evolució del 2016 al 2020	1.252

Taula 2: Evolució del nombre de places de turisme rural a Catalunya
Font: IDESCAT

El pes del turisme rural català en comparació a altres tipus d'allotjament turístic, concretament amb els hotels i els càmpings, és molt baix com es veu a les taules següents. A nivell d'establiments, els rurals suposen un 43% en relació a la suma d'hotels, càmpings i allotjaments rurals. Un percentatge que baixa moltíssim més si es parla de places ofertades, doncs les rurals només representen un 3% del conjunt. Un percentatge gens estrany, doncs un establiment rural ofereix habitualment un nombre de places molt inferior, en comparació als hotels i càmpings.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Evol. 2016-20	Descens 2020-21
Establiments totals	5.731	5.773	5.856	5.901	5.948	5.722	217	-226
Establiments hotelers	2.978	3.007	3.040	3.065	3.083	2.947	105	-136
Càmpings	350	351	351	354	351	339	1	-12
Turisme rural	2.403	2.415	2.465	2.482	2.514	2.436	111	-78

Taula 3: Evolució dels establiments turístics a Catalunya: hotels, càmpings i establiments rurals (2016-2021)
IDESCAT i Guia oficial d'establiments turístics de la Generalitat de Catalunya

	2016	2017	2018	2019	2020	Evolució
Places totals	599.009	602.712	605.223	607.778	601.490	2.481
Establiments hotelers	309.486	312.249	313.788	317.129	318.954	9.468
Càmpings	270.585	271.425	271.908	270.840	262.346	-8.239
Turisme rural	18.938	19.038	19.527	19.809	20.190	1.252

Taula 4: Evolució de places turístiques a Catalunya: hotels, càmpings i establiments rurals (2016-2020)
Font: IDESCAT

A les taules anteriors també s'observa un relació inversa. Tot i que Catalunya disposa actualment de més establiments de turisme rural que de càmpings (2.436 front 339 al 2021), l'any passat, les places de càmpings eren de 262.346 front les només 20.190 que oferien els allotjaments rurals.

Pel que fa la comparativa amb els hotels la relació no és inversa, doncs aquests al 2021 ja són 2947, uns 500 més que empreses turístiques rurals. I per tant la diferència en l'oferta de places es dispara, com es veu al 2020 amb 318.954 places hoteleres respecte les 20.190 rurals ja esmentades.

Un altre detall a tenir en compte és que el ritme de creació de nous establiments turístics rurals del 2016 al 2020 evolucionava favorablement més ràpid en el cas dels establiments rurals que en el cas d'hotels i càmpings (el nombre d'aquests darrers, fins i tot, es mantenien estables fins la irrupció de la COVID): 111 establiments rurals nous per 105 d'hotels i només 1 càmping de més. I molt important en l'evolució, la pèrdua d'empreses de turisme rural només va ser de 78 front la de 136 hotels (i 12 càmpings). Unes xifres que permeten extraure unes primeres conclusions de l'impacte diferent de la COVID en relació al tipus d'allotjament turístic.

A nivell de places, aquestes també creixien del 2016 en hotels i en establiments rurals. En el cas rural més lentament, doncs com s'ha dit, un establiment rural ofereix moltes menys places que un hotel. Mentre que pel que fa a càmpings, el 2019 i el 2020 ja havien experimentat un descens, per motius no investigats en la present recerca. Cal esperar a les dades del 2021 per veure si existeix una davallada en els tres casos, bastant probable si han tancat empreses, i de quina magnitud.

L'anàlisi fet fins ara només fa referència a l'oferta de negocis i places, més endavant la recerca també estudiarà dades i tendències de viatgers i pernoctacions per veure la incidència de la COVID en la demanda d'allotjament.

A nivell de l'Estat Espanyol per exemple, segons dades de CaixaBank, l'any 2020 les destinacions rurals i d'interior van aguantar millor l'impacte de la pandèmia. Tot i que no s'han lliurat de la caiguda, la incidència ha estat més continguda perquè el mercat turístic va buscar destinacions descongestionades i tranquil·les, d'entre les quals el turisme rural és l'opció més representativa. Intentarem esbrinar si aquesta situació es va donar també a Catalunya⁵.

1.4. Marques turístiques, tipus d'allotjament i oferta de places

Els diferents patronats de turisme de Catalunya es promocionen i s'agrupen en nou marques turístiques: Barcelona, Costa de Barcelona, Costa Brava, Costa Daurada, Paisatges de Barcelona, Pirineus, Terres de l'Ebre, Terres de Lleida i Vall d'Aran. Aquestes marques comprenen els territoris tal com es mostra en la imatge següent.

---

⁵ IBÁÑEZ DE ALDECOA, JAVIER. «Turismo rural como respuesta a la COVID-19» [en línia] Newsletter CaixaBank research de 26/04/21
<<https://www.caixabankresearch.com/es/analisis-sectorial/turismo/turismo-rural-como-respuesta-covid-19>> [consulta 13-06-2021]

Imatge 2: Marques turístiques de Catalunya

Font: Dossier de Premsa de l'Agència catalana de Turisme (2018)

El pes del turisme rural respecte a allotjaments com hotels i càmpings varia en funció del territori i marques turístiques, com es mostra en les properes taules. Cal tenir present que a la marca Barcelona (delimitada per la pròpia ciutat) no li correspon cap allotjament rural ni càmping.

	Hotels	Càmpings	Turisme rural	Pes Turisme rural	Total
Establiments	3.083	351	2514	42,30%	5.948
Barcelona	772	0	0	0	772
Paisatges Barcelona	101	14	327	74,00%	442
Costa Brava	756	109	500	36,60%	1.365
Costa Daurada	282	51	218	39,60%	551
Costa Barcelona	459	46	187	27,00%	692
Pirineus	412	104	961	65,10%	1477
Terres de l'Ebre	101	14	136	54,20%	251
Terres de Lleida	88	4	167	64,50%	259
Val d'Aran	112	9	18	12,90%	139

Taula 5: Establiments turístics de Catalunya per marques turístiques

Font: IDESCAT

L'any 2020, per nombre d'establiments, les marques on hi havia major concentració d'allotjaments rurals eren, per ordre: Paisatges de Barcelona (74%), Pirineus (65,10%) i Terres de Lleida (64,50%). Les tres marques que no delimiten amb cap costa, a excepció de la Vall d'Aran, que tot i que no és costera els pes dels hotels és molt alt, i els rurals tan sols representen un 12% dels allotjaments.

En nombre absolut, on hi ha més allotjaments rurals és a la marca Pirineus (961) i a continuació a la Costa Brava (500), tot i que en aquest territori el nombre elevat d'hotels fa que el turisme rural només representi un 36,60%.

A nivell d'oferta de places la distribució és similar, com s'aprecia a la taula següent.

	Hotels	Càmpings	Turisme rural	Pes Turisme rural	Total
Places	318.954	262.346	20.190	3,40%	601.490
Barcelona	85.941	0	0	0,00%	85.941
Paisatges Barcelona	3.907	4.125	2.567	24,20%	10.599
Costa Brava	77.791	113.771	4.318	2,20%	195.880
Costa Daurada	59.448	62.052	1.832	1,50%	123.332
Costa Barcelona	60.021	33.183	1.555	1,60%	94.759
Pirineus	15.488	37.167	7.309	12,20%	59.964
Terres de l'Ebre	5.425	7.413	1.026	7,40%	13.864
Terres de Lleida	4.442	1.566	1.400	18,90%	7.408
Val d'Aran	6.491	3.069	183	1,90%	9.743

Taula 6: Places turístiques de Catalunya per marques turístiques
Font: IDESCAT

A continuació una taula mostra, per marques turístiques, el nombre d'allotjaments rurals del 2019 al 2021. S'observa que del 2019 al 2020 només es van tancar 2 establiments rurals a la Costa Daurada, mentre que a la resta de marques se n'obrien més. En canvi del 2020 al 2021, 6 marques perden establiments rurals, i on s'han perdut més, i per tant suposem que la COVID ha deixat un impacte més negatiu, són als Pirineus (27 menys), Paisatges de Barcelona (19 menys) i Costa Brava (18 menys), justament les 3 zones en les que hi havia el major nombre de negocis abans de la pandèmia.

	2019	2020	2021	Variació 2020-2021
Barcelona	0	0	0	0
Paisatges Barcelona	321	327	308	-19
Costa Brava	495	500	482	-18
Costa Daurada	220	218	212	-6
Costa Barcelona	186	187	181	-6
Pirineus	949	961	934	-27
Terres de l'Ebre	132	136	136	0
Terres de Lleida	161	167	165	-2
Val d'Aran	18	18	18	0
TOTAL	2482	2.514	2.436	-78

Taula 7: Evolució del nombre d'establiments rurals a Catalunya per marques turístiques (2019-2021)
Fonts: IDESCAT i Guia oficial d'establiments turístics de la Generalitat de Catalunya

1.5. Mercats turístics i pernoctacions a Catalunya en establiments de turisme rural, hotels i càmpings (2019-2020)

En aquest punt s'ofereix informació del nombre i procedència de les persones viatgeres o mercats turístics dels dos darrers anys a Catalunya, tenint en compte si es van allotjar en establiments rurals, hotels o càmpings. També s'ofereix informació quantitativa de les pernoctacions d'aquests mercats segons el tipus d'allotjament.

L'objectiu és veure si hi ha diferències a ressaltar degudes a la pandèmia, causades pel confinament i les restriccions de mobilitat entre països, autonomies, comarques o municipis, o bé, només per les recomanacions de les autoritats sanitàries.

	Viatgers/eres 2019	En relació al 2018	Viatgers/eres 2020	En relació al 2019
TURISME RURAL				
TOTAL	503.800	3,8 %	275.100	-45,4%
Turisme domèstic	430.000	1,6%	260.100	-39,5%
de Catalunya	402.400	0,2%	251.200	-37,6%
de la resta de l'Estat espanyol	27.600	27,7%	8.900	-67,7%
Turisme estranger	73.800	18,8%	15.000	-79,5%
HOTELS				
TOTAL	20.752.400	3,5%	5.895.900	-71,6%
Turisme domèstic	7.316.000	-0,2%	3.473.400	-52,5%
de Catalunya	4.380.400	1,2%	2.480.900	-43,4%
de la resta de l'Estat espanyol	2.935.600	-2,3%	992.500	-66,2%
Turisme estranger	13.436.400	5,7%	2.422.500	-82,0%
CÀMPINGS				
TOTAL	3.387.500	4,3%	1.692.400	-50,0%
Turisme domèstic	2.186.700	5,6%	1.478.600	-32,4%
de Catalunya	1.965.200	4,6%	1.378.000	-29,9%
de la resta de l'Estat espanyol	221.500	15,9%	100.600	-54,6%
Turisme estranger	1.200.800	1,9%	213.800	-82,2%

Taula 8: Persones que han viatjat a Catalunya segons mercats i tipus d'allotjament (2019-2020)

Font: IDESCAT

D'aquesta primera taula es desprenen les següents informacions:

- 1) El primer que s'observa és que el nombre de persones viatgeres del 2018 al 2019 augmenta en els tres tipus d'allotjament objecte de l'estudi. Un 3,8% en el turisme rural, un 3,5% en els hotels i un 4,3% en els càmpings. Els viatgers espanyols i estrangers que van fer turisme rural al 2019 són els que més van augmentar (un 27,7% i 18,8% respectivament).

La influència de la pandèmia al 2020 és evident. Hi ha un descens molt important de visitants en els tres tipus d'allotjament, però l'impacte més negatiu l'han rebut els hotels, doncs han tingut un 71,6% menys de viatgers. De lluny li segueixen els càmpings i els establiments rurals, amb un 50,0% i un 45,4% menys respectivament. D'aquestes xifres es pot concloure que càmpings i establiments rurals han estat més triats per allotjar-se a l'hora de viatjar durant la pandèmia.

- 2) Comparant 2019 i 2020, tot que el turisme rural ha estat el menys perjudicat en la pèrdua de visitants en global, si ens fixem per mercats, el més perjudicat ha estat l'estranger en tots els casos, seguit del de l'Estat espanyol i finalment del català. Però els càmpings, no els establiments rurals, són els que han perdut percentualment menys mercat domèstic. Caldria veure el motiu, doncs aquests allotjaments són més massificats, així que podríem pensar que podria ser per una qüestió de preu, i més en una època de crisi motivada per la pandèmia.

Joaquim Queralt, Cap de l'Àrea de Turisme de Montblanc, i professor associat de la URV i la UOC, manifesta que alguns càmpings tenien un 80% de turisme estranger abans de la pandèmia però han aguantat perquè han vist un augment de públic de proximitat.

- 3) Al 2019, abans de la pandèmia, als establiments rurals la majoria de turistes eren de Catalunya (80%), mentre que als hotels la gran majoria eren visitants estrangers (64,7%) i el mercat català només representava el 21%. En el cas dels càmpings el 58% era turista de Catalunya i el 35,4% mercat internacional. En els tres casos el mercat de la resta de l'Estat espanyol restava en tercera posició.

Al 2020, en els allotjaments rurals es manté l'ordre del pes de cada mercat, però mentre el pes del mercat català en el turisme rural puja al 91,3%, l'estranger disminueix del 14,6% al 5,5% i el de la resta de l'estat espanyol passa del 5,5% al 3,2%. En els càmpings la situació és similar, es manté l'ordre, però mentre el turista català passa de representar el 58% al 81,4%, el mercat estranger i de la resta de l'Estat espanyol baixen, sobre tot l'estranger que ho fa en un 22,8%. En el cas dels hotels, la davallada del mercat internacional és tan important (del 23,6%) que la pujada del turista català en un 21% fa que aquest mercat se situï al capdavant, canviant l'ordre en relació al 2019, i essent el seu pes de 42,1% front el 41,1% de viatgers estrangers.

Aquestes comparacions fan evident que la COVID al 2020, pel que fa als viatgers estrangers, va tenir una repercussió més negativa en els hotels i càmpings, que van perdre una representació d'aquest mercat del 22,8%, mentre que en el turisme rural només va ser de 9,1 punts. Un fet que de ben segur es deu a les restriccions de mobilitat a nivell internacional.

A continuació es mostren dades sobre les pernoctacions efectuades al 2019 i 2020 en hotels càmpings i establiments rurals.

	Pernoctacions 2019	En relació al 2018	Pernoctacions 2020	En relació al 2019
TURISME RURAL				
TOTAL	1.260.900	-0,3%	810.400	-35,7%
Turisme domèstic	985.800	-1,7%	746.700	-24,3%
de Catalunya	909.500	-2,7%	712.600	-21,6%
de la resta de l'Estat espanyol	76.300	12,1%	34.100	-55,4%
Turisme estranger	275.100	5,1%	63.700	-76,8%
HOTELS				
TOTAL	58.235.800	2,6%	13.312.000	-77,1%
Turisme domèstic	15.597.100	-0,7%	7.149.600	-54,2%
de Catalunya	8.546.000	-0,7%	4.869.900	-43,0%
de la resta de l'Estat espanyol	7.051.100	-0,8%	2.279.700	-67,7%
Turisme estranger	42.638.700	3,9%	6.162.400	-85,5%
CÀMPINGS				
TOTAL	17.169.100	2,3%	7.318.600	-57,4%
Turisme domèstic	8.242.700	4,6%	5.666.000	-31,3%
de Catalunya	7.139.900	3,4%	5.150.600	-27,9%
de la resta de l'Estat espanyol	1.102.800	13,1%	513.400	-53,5%
Turisme estranger	8.926.400	0,3%	1.654.600	-81,5%

Taula 9: Pernoctacions a Catalunya segons mercats i tipus d'allotjament (2019-2020)

Font: IDESCAT

S'observen pautes similars a les del volum de turistes:

- 1) Encara que del 2018 al 2019 el nombre de nits d'estada havia augmentat lleugerament en hotels (pel turisme estranger) i en càmpings (pel turisme domèstic), a excepció del turisme rural en el que disminuïen un 0,3%, el primer que s'observa és la influència de la pandèmia al 2020, la qual va fer baixar de forma important les pernoctacions en tot tipus d'establiments turístics i per part de tot tipus de mercats. La incidència més negativa però, l'han rebut els hotels, com en el cas de nombre de visitants, doncs han tingut un 77,1% menys de pernoctacions. De lluny li segueixen els càmpings amb un 57,4% menys i per últim els establiments rurals són els que han tingut menor impacte, doncs només han vist reduït el 35,7% de nits d'estada.
- 2) Si ens fixem en els mercats, el que més ha baixat ha estat l'estranger en els tres tipus d'allotjament, seguit del de l'Estat espanyol i finalment del català. Però el pitjor escenari se'l tornen a endur els hotels, on ha tingut un descens del 85,5%.
- 3) Al 2019, el mercat català del turisme rural en comparació a hotels i càmpings era el que més decreixia en pernoctacions, tot i que poc en relació al 2018 (-2,7%). En canvi al 2020 aquest mercat català en establiments rurals justament va ser el que menys va baixar (-21,6%) respecte el de càmpings (-27,9%) i hotels (-43,0%)
- 4) El nombre de pernoctacions sempre ha estat major en els hotels, després en els càmpings i finalment en el turisme rural.

1.6. Turisme rural a Catalunya i COVID (2020)

El 13 de març de 2020, l'Estat Espanyol declarava l'estat d'alarma per la crisi sanitària de la COVID que afectava i continua afectant a tot el món. A Catalunya, a l'igual que la resta de territoris i països, la COVID va comportar una gran davallada del turisme amb pèrdues milionàries. Tal com informava al desembre del 2020, Octavi Bono, aleshores Director General de Turisme de la Generalitat de Catalunya, la situació del sector turístic a Catalunya per la crisi del coronavirus era "dramàtica", i tancava el seu "pitjor any" amb una caiguda de les pernoctacions al voltant del 70% i un impacte directe sobre la facturació d'entre 14.000 i 15.000 milions d'euros. Degut a què el turisme estranger no es podia desplaçar des del seu país d'origen, només havia tingut una presència "testimonial" segons Bono i la incidència econòmica encara era més elevada ja què és el mercat que aporta més ingressos. El mercat internacional aporta el 86% d'ingressos, mentre que el nacional representa el 14%⁶.

En declaracions d'Albert Folch, adjunt a la direcció per les Terres de l'Ebre, del Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona: "La pandèmia ha sigut la crisi més gran que ha patit el turisme des de que s'ha inventat. Ha sigut mundial i ha tallat d'un dia per l'altre la mobilitat dels fluxos de turisme internacional"

A la taula següent es pot apreciar que el nombre de turistes de l'estranger a Catalunya va baixar un 80% al 2020 en comparació al 2019.

	2019	2020	Evolució	Variació
TOTAL	19.375.200	3.875.900	-15.499.300	-80,00%
Europa	14.295.300	3.066.800	-11.228.500	-78,55%
Amèrica	2.677.100	384.400	-2.292.700	-85,00%
Resta del món	2.402.800	424.700	-1.978.100	-82,32%

Taula 10: Turistes internacionals a Catalunya (2019 i 2020)
Font: INE. Estadística de moviments turístics en fronter

⁶ REDACCIÓ. «El turismo catalán pierde 15.000 millones por la COVID» [en línia] Hosteltur.com de 28/12/2020 https://www.hosteltur.com/141365_el-turismo-catalan-en-una-situacion-dramatica-pierde-15000-millones.html [consulta 13-06-2021]

Les persones buscaven noves formes de viatjar sense posar en risc la seva salut, i les característiques del turisme van canviar considerablement repercutint sobre el tipus d'establiment a escollir, de tal manera que els diversos tipus van notar de diferent forma la davallada de clientela, perquè cadascun compta amb característiques pròpies que el fan més o menys idoni en temps de pandèmia, i en aquest sentit el turisme rural sembla en sortia beneficiat.

En aquesta línia, la periodista Vivi Hinojosa, d'Hosteltur, un mitjà de comunicació especialitzat en el sector turístic professional, a l'agost del 2020 explicava que a l'Estat Espanyol (un fet extrapolable al cas català), el turisme rural i els càmpings s'havien beneficiat del canvi d'hàbits en la demanda, i que aquell estiu el coronavirus havia fet incrementar l'interès pel turisme d'interior i per les localitats amb pocs habitants⁷.

I al setembre del mateix any era evident que les característiques del turisme rural el posicionaven molt millor en comparació a altres tipus d'allotjament, i Catalunya en concret tancava un estiu molt positiu amb una ocupació mitjana del 90%, tot i preveure que la facturació a final d'any seria un 70% més baixa que l'any 2019. Així per exemple Teresa Vilà, gerent de l'Associació de Turisme Rural de Girona, Costa Brava i Pirineus apareixia en un article de *Crònica Global* que el nou escenari "havia portat molt turisme familiar i de proximitat" als allotjaments rurals, pel fet de que estan "més aïllats, en un ambient natural i en cases ben equipades", i per la seva part el president de Turalcat (Confederació de Turisme Rural i Agroturisme de Catalunya), Carles Barcons, assegurava que l'estiu havia estat "bastant bo" i que sobretot els establiments de turisme rural que es llogaven sencers havien millorat els ingressos respecte al 2019, sobretot a l'agost⁸.

Que el turisme rural català ha sortit menys malparat per la pandèmia en relació a hotels i càmpings, s'ha vist anteriorment a la Taula 8. Amb dades del 2020 tancades es veu clarament que el descens de turistes en els establiments rurals és només del 45,4%, front el descens del 50% en el cas dels càmpings i del 71,6% en els establiments hotelers.

I per mercats, l'estranger ha estat el que ha baixat més notablement, però només un 79,5% en el cas del turisme rural front el més del 82,2% en càmpings i 82% en hotels. En canvi la pèrdua de mercat domèstic és menor en el cas dels càmpings, amb un 32,4%, seguit del turisme rural, amb un 39,5%, i un 52,5% en hotels.

Amb dades mensuals de l'INE (Institut Nacional d'Estadística), corresponents als exercicis 2019 i 2020, també s'observa que malgrat la forta caiguda del turisme rural a Catalunya a partir del mes de març, i de viure un maig desolador, la recuperació als mesos de juliol i agost del 2020 va ser significativament alta, apropant-se als valors del 2019. I tot i caure el nombre de persones viatgeres després de l'estiu, probablement per les onades posteriors de la pandèmia, va

---

⁷ VIVI, HINOJOSA. «Turismo rural y campings, vencedores en este verano tan atípico» [en línia] *Hosteltur.com* de 17/08/2020 <https://www.hosteltur.com/138588_turismo-rural-y-campings-vencedores-en-este-verano-tan-atipico.html> [consulta 17-08-2021]

⁸ REDACCIÓ. «El turismo rural catalán cierra un verano "muy positivo" con ocupaciones del 90%» [en línia] *Crònica Global* de 30/09/2020 <https://cronicaglobal.elespanol.com/business/turismo-rural-catalan-cierra-verano-muy-positivo-con-ocupaciones-90_390156_102.html> [consulta 17-08-2021]

permetre arribar a obtenir anualment uns resultats millors que en d'altres tipus d'establiment.

	2019	2020
Gener	20.431	25.590
Febrer	27.019	30.983
Març	36.955	7.423
Abril	39.081	No disponible
Maig	39.686	513
Juny	53.710	21.615
Juliol	51.857	51.422
Agost	62.488	59.953
Setembre	43.396	37.485
Octubre	40.145	18.957
Novembre	43.080	3.346
Desembre	45.934	17.832

Taula 11: Viatgers en allotjaments rurals a Catalunya (2019-2020)
Font: INE (Institut Nacional d'Estadística)

També es posa de manifest la menor incidència de la COVID en el turisme rural al 2020 en el cas de les pernoctacions. La comparativa mensual 2019 i 2020 de pernoctacions a Catalunya en establiments rurals, cau en picat al març fins el mes de maig, i després s'observa una recuperació, doncs al juliol se superen les xifres del 2019 i a l'agost gairebé s'assoleixen. La davallada després de l'estiu torna a ser espectacular per les noves onades de COVID i deixava unes xifres molt baixes i una gran incertesa a finals d'any.

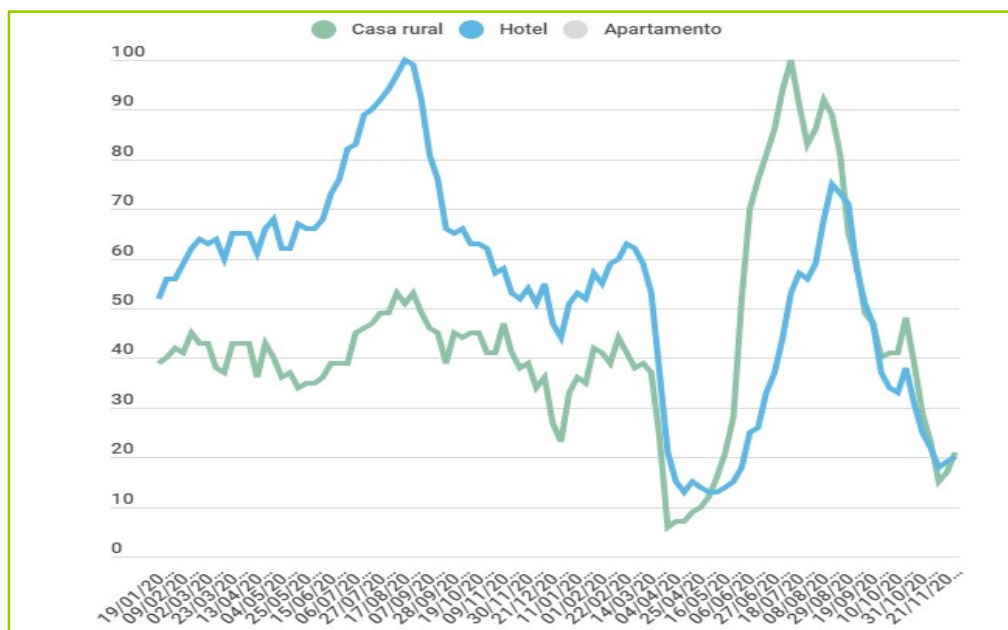
	2019	2020
Gener	37.637	50.682
Febrer	49.827	62.000
Març	68.034	16.230
Abril	97.810	No disponible
Maig	76.438	2.663
Juny	117.115	44.550
Juliol	170.186	172.677
Agost	281.263	275.922
Setembre	94.415	92.081
Octubre	75.162	41.677
Novembre	80.361	10.110
Desembre	112.621	41.779

Taula 12: Pernoctacions en allotjaments rurals a Catalunya (2019-2020)
Font: INE (Institut Nacional d'Estadística)

Finalment, recordar per una part que la Taula 3 evidenciava que després d'uns anys de créixer el nombre d'establiments rurals a Catalunya, al 2020 n'hi havia 78 menys, tot i que la incidència més negativa se l'enduien una vegada més els hotels amb 136 menys. I per l'altra com es pot observar a la Taula 7, les marques més afectades eren Pirineus, Paisatges de Barcelona i Costa Brava, justament les que al 2019 tenien major concentració d'aquests negocis rurals.

A finals del 2020 el periodista Xavier Canalís, en un article a Hosteltur, sobre l'estudi de Vivential Value, empresa d'estudis i reputació turística en línia, mostrava que la cerca per part d'internautes havia canviat les preferències del juliol i agost 2020 en relació al 2019, i és que l'interès pels establiments hotelers decreixia fins a la meitat, mentre que succeïa el contrari pel que fa a cases rurals.

Al gràfic següent, es mostra com a l'estiu del 2020 hi va haver més cerques de <casa rural> que d'<hotel> en relació al 2019, quan no existia la pandèmia⁹.

Gràfic 2: Recerca de les paraules "hotel", "casa rural" i "apartament" a Google (2019 i 2020)
Font: Informe Vivential Value

Pel que fa a aquest estudi, Rafael González, director de la consultora Vivential Value, el factor determinant per escollir establiments rurals és la percepció que la clientela té de la seguretat d'aquests allotjaments (major distància, major privacitat, contacte amb la natura, etc.), i en les enquestes de satisfacció en els darrers temps es comentaven més temes de neteja, ús de mascareta o respecte de límits d'aforament que abans de l'existència de la pandèmia¹⁰.

La seguretat com a factor clau per triar establiments de turisme rural, la ratificava també un informe del 2020, publicat al febrer del 2021 també per Hosteltur, sobre tendències de turisme pel 2021 a l'Estat Espanyol. Va ser elaborat a partir d'un estudi conjunt d'Escapada Rural (empresa jove i portal líder en turisme rural a nivell nacional, referent per tant per a persones viatgeres com empresàries de turisme rural) i el Club Ecoturismo de España (associació recolzada per la Secretaria de Turisme de l'Estat, que agrupa destinacions i empreses compromeses amb la conservació i desenvolupament local). A l'estudi, Amanda Guzmán, gerent del Club comentava que les mesures d'higiene i seguretat "tuvieron un peso muy importante

⁹ CANALÍS, XAVIER. «Hotel, casa rural y apartamento: búsquedas y reputación en la era COVID» [en línia] Hosteltur.com de 02/12/2020 <https://www.hosteltur.com/140907_hotel-casa-rural-y-apartamento-busquedas-y-reputacion-en-la-era-covid.html> [consulta 13-06-2021]

¹⁰ CANALÍS, XAVIER. «Hotel, casa rural y apartamento: búsquedas y reputación en la era COVID» [en línia] Hosteltur.com de 02/12/2020 <https://www.hosteltur.com/140907_hotel-casa-rural-y-apartamento-busquedas-y-reputacion-en-la-era-covid.html> [consulta 13-06-2021]

en la elecció de alojamiento (43%), en el que también influyó la facilidad para cancelar la reserva (40%), la elección del tipo de alojamiento y la posibilidad de evitar coincidir con muchos turistas (38%)". Segons les conclusions del mateix estudi es confirmava que la pandèmia havia influït en la tria del tipus de viatge al 2020, doncs el 26% de les persones enquestades per l'Observatori d'Ecoturisme a Espanya, tenia previst fer un altre tipus de viatge i finalment havia optat per una escapada ecoturista¹¹.

A l'abril del 2021, l'economista Javier Ibañez de Aldecoa, feia una anàlisi sectorial del turisme a l'Estat Espanyol des d'una vessant més econòmica al diari digital CaixaBank research, en la que explicava que l'impacte econòmic havia estat també inferior en els allotjaments rurals. A l'anàlisi indicava que el turisme rural respecte altres tipologies del sector pujava el seu pes al 2020, essent una alternativa pel mercat nacional i internacional al 2020, que cercava destinacions més descongestionades i tranquil·les. I manifestava que segons les dades internes de CaixaBank, la despesa turística en destins urbans va caure un 46% anual i un 56% en destinacions costaneres, mentre que a les rurals només baixava un 31%, gràcies a la recuperació més ràpida durant la desescalada. Ibañez apuntava que la indústria turística post COVID continuaria tenint com a puntals les destinacions urbanes i de costa, però que el coronavirus podria ser un revulsiu per accelerar el canvi i fer que el turisme rural guanyés pes¹².

Per acabar aquest apartat i com escrivia aquest passat mes de juny Taiana González, una altra periodista d'Hosteltur, la COVID-19 havia disparat l'interès pel turisme rural i l'ecoturisme, essent "uno de los pocos ganadores" de l'estiu 2020¹³. Però com ja s'ha comentat, el darrer trimestre es tancava amb una gran incògnita i les expectatives posades en una vacuna per una recuperació econòmica del sector.

1.7. Turisme rural a Catalunya i COVID (2021)

En el moment de tancar aquest estudi ja es compta amb dades estadístiques de persones viatgeres i pernoctacions fins el setembre del 2021, per tant es fa una valoració de Setmana Santa i temporada d'estiu, però inicialment durant l'elaboració d'aquest apartat només es comptava amb dades fins el juliol, de tal manera que es va optar per obtenir previsions i valoracions de la temporada a través de notícies i de l'opinió de persones expertes i professionals de l'àmbit a qui es realitzarien entrevistes (veure apartat següent del treball).

1.7.1. Setmana Santa

Durant el primer trimestre del 2021 la mateixa inseguretats va obligar als allotjaments a implementar mesures per mantenir l'activitat, tals com les cancel·lacions gratuïtes o la baixada de preus, i la inversió en mesures preventives més enllà de les

---

¹¹ Estudio de tendencias turísticas (2021) «La COVID-19 dispara el interés por el turismo rural y el ecoturismo» [en línia] Hosteltur.com de 27/02/2021 <https://www.hosteltur.com/142595_la-covid-19-dispara-el-interes-por-el-ecoturismo-y-el-turismo-rural.html> [consulta 04-08-2021]

¹² IBÁÑEZ DE ALDECOA, JAVIER. «Turismo rural como respuesta a la COVID-19» [en línia] Newsletter CaixaBank research de 26/04/21 <<https://www.caixabankresearch.com/es/analisis-sectorial/turismo/turismo-rural-como-respuesta-covid-19>> [consulta 13-06-2021]

¹³ GONZÁLEZ, TAIANA. «El turismo rural y el desafío de afianzar al nuevo cliente de la pandemia» [en línia] Hosteltur.com de 13/06/2021 <https://www.hosteltur.com/144804_el-turismo-rural-y-el-desafio-de-afianzar-al-nuevo-cliente-de-la-pandemia.html> [consulta 04-08-2021]

reglamentàries, com per exemple invertir en la digitalització de la gestió de reserves i en difusió. Montse Coberó, directora del servei tècnic de Turalcat, una associació d'agroturisme confirmava el mes de març al País que “abans s'aplicava un càrrec, però ara ja no perquè la gent vol seguretat. I els hi oferim”¹⁴.

Però després de mesos de pèrdues del sector per les restriccions de mobilitat limitada des del 7 de gener pel confinament municipal, i des del 8 de febrer pel comarcal¹⁵, l'aixecament d'aquest a partir del 15 de març millorava les perspectives del sector turístic, i qui tenia millor previsió era el turisme rural, els hotels petits i els càmpings. La Confederació del Turisme Rural i Agroturisme de Catalunya (Turalcat) confiava assolir el 90% d'ocupació per Setmana Santa a nivell d'allotjament rural, mentre que al sector hotelier les perspectives eren més dolentes¹⁶.

Hi havia confiança en el desconfinament, tot i que era evident que continuava la incertesa per possibles revifades de contagis, i que en diverses ocasions s'observaven comportaments incívics de clients. “Ens trobàvem amb reserves per un sopar amb un grup reduït de persones que acabaven sent festes multitudinàries”, alertava Alarcón, president de Som Turisme Saludable¹⁷.

“No parem de rebre reserves”, eren declaracions de Ferran Miquel, vicepresident de l'Associació de Turisme Rural de Girona i propietari d'una casa al Ripollès. A la Vanguardia el mes de març: “Los establecimientos que todavía tienen habitaciones disponibles esperan llenar durante los próximos días porque las reservas van en aumento”¹⁸, era una declaració de Francesc Pintado, president de l'Associació d'Empresaris d'Hostaleria de la Província de Tarragona (AEHT) al mateix mitjà.

I per la seva part, Ramon Corominas, president de l'Associació de Turisme Rural Girona, manifestava que l'ocupació preveia arribar al 80% en els allotjaments de les comarques d'interior i de muntanya, sobretot amb famílies i parelles de Barcelona i la seva àrea metropolitana¹⁹.

Alguns mitjans, com TV3, es feien ressò de que el turisme rural al Priorat i Terres de l'Ebre aconseguiria la plena ocupació si no fos pel límit d'aforament de 6 persones i grup bombolla, marcat pel Procicat, que no permetia emplenar els d'establiments

---

¹⁴ | ¹⁵ COLL, BERNAT. «El desconfinamiento comarcal dispara las reservas de turismo rural en Cataluña» [en línia] El País de 12/03/2021 <<https://elpais.com/espana/catalunya/2021-03-12/el-desconfinamiento-comarcal-dispara-las-reservas-de-turismo-rural-en-cataluna.html>> [consulta 23-04-2021]

¹⁶ REDACCIÓ. «Els catalans omplen les cases rurals per Setmana Santa, però no els hotels» [en línia] Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals- Notícies 324-TV3 i Catalunya Ràdio de 14/03/2021 i 15/03/21 <<https://www.ccma.cat/324/els-catalans-omplen-les-cases-rurals-per-setmana-santa-pero-no-els-hotels/noticia/3083177/>> [consulta 23-04-2021]

¹⁷ COLL, BERNAT. «El desconfinamiento comarcal dispara las reservas de turismo rural en Cataluña» [en línia] El País de 12/03/2021 <<https://elpais.com/espana/catalunya/2021-03-12/el-desconfinamiento-comarcal-dispara-las-reservas-de-turismo-rural-en-cataluna.html>> [consulta 23-04-2021]

¹⁸⁻¹⁹⁻²¹ S. OLLER, S/ J. RICO, J./ SANS, S. «Las reservas se disparan en las casas rurales de toda Catalunya» [en línia] La Vanguardia de 16/03/2021 <<https://www.lavanguardia.com/vida/20210316/6375952/reservas-disparan-casas-rurales-toda-catalunya-catalunya-covid-confinamiento.html>> [consulta 23-04-2021]

amb un nombre més elevat de places²⁰. Una idea que corroborava Teresa Vilà, gerent de Turisme Rural Girona, dient que “aquestes difícilment obriran perquè no s’ompliran”, referint-se a cases rurals de major capacitat²¹.

Finalment no es van complir les expectatives per Setmana Santa en el cas del turisme rural, doncs segons les dades de l’INE, el nombre de turistes a l’abril del 2021 va ser de 16.657, assolint només el 42,6% del valor del 2019, i el nombre de pernотacions va ser de 46.648 arribant al 47,6% de les del 2019. Una mica millor va ser la recuperació pel que fa al nombre de turistes en càmpings, que va arribar al 50,3% del valor del 2019, però en cavi en pernотacions tan sols va assolir el 43,1%, restant al darrera del turisme rural. I finalment els establiments hotelers van tenir un 16,8% de turistes i un 13% de pernотacions en relació al nombre de l’abril del 2019.

TURISTES	Abril 2019	Abril 2020	Abril 2021
Turisme rural	39.081	no disponible	16.657
Càmpings	303.293	no disponible	152.683
Hotels	1.786.884	no disponible	300.998
PERNOCTACIONS	Abril 2019	Abril 2020	Abril 2021
Turisme rural	97.810	no disponible	46.648
Càmpings	1.162.626	no disponible	501.618
Hotels	4.639.616	no disponible	600.173

Taula 13: Comparativa turistes i pernотacions en allotjaments rurals a Catalunya els mesos d’abril (2019-2021)
Font: INE (Institut Nacional d’Estadística)

1.7.2. Temporada d’estiu

L’estiu del 2021 ha servit per recuperar poc a poc el turisme que s’havia perdut en tot el temps de pandèmia. Al juny alguns mitjans tornaven a predir que els mesos forts de l’estiu el turisme rural faria una revifada com l’any 2020. En aquesta línia, en un article del juny a Hosteltur, signat per la periodista Taiana González, avisava que el turisme rural seguiria en augment i seria el més demandat. En ell s’indicava que 9 de cada 10 persones entrevistades entre abril i maig per ClubRural afirmaven que triarien aquesta opció i un 57% d’aquestes faria un mínim de dues sortides en aquesta modalitat abans d’acabar l’any, mentre que al 2018 l’escollien amb prou feina un 27%. Empar Baños, responsable de comunicació d’Escapada Rural manifestava, basant-se en la gran quantitat de cerques en la seva plataforma virtual (que ofereix 17.000 establiments rurals a l’Estat Espanyol): “todo apunta a que volveremos a tener un escenario similar al del año pasado, cuando muchos viajeros nacionales eligieron practicar turismo rural durante sus vacaciones de verano porque se produce en espacios abiertos, no masificados y con todas las garantías de seguridad”. En el mateix article es comenta que des del 9 de maig al web ClubRural.com les reserves havien augmentat un 40% sobre l’any anterior²².

La realitat és que a nivell de Catalunya, i tal com s’aprecia a la Taula 14, al juliol, aquesta previsió sobre el turisme rural va superar, no únicament en 508 el nombre

²⁰ REDACCIÓ. «Els catalans omplen les cases rurals per Setmana Santa, però no els hotels» [en línia] Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals- Notícies 324-TV3 i Catalunya Ràdio de 14/03/2021 i 15/03/21 <<https://www.ccma.cat/324/els-catalans-omplen-les-cases-rurals-per-setmana-santa-pero-no-els-hotels/noticia/3083177/>> [consulta 23-04-2021]

²² GONZÁLEZ, TAIANA. «El turismo rural y el desafío de afianzar al nuevo cliente de la pandemia» [en línia] Hosteltur.com de 13/06/2021 <https://www.hosteltur.com/144804_el-turismo-rural-y-el-desafio-de-afianzar-al-nuevo-cliente-de-la-pandemia.html> [consulta 04-08-2021]

de turistes del 2020, sinó que va superar en 73 els del 2019. El mes d'agost superava en 3.049 turistes l'agost del 2020 i en 514 el del 2019. I pel que fa setembre, enguany no arribava una nova onada, i superava amb 8488 i 2577 turistes el setembre del 2020 i 2019 respectivament.

	2019	2020	2021
Gener	20.431	25.590	3.235
Febrer	27.019	30.983	1.533
Març	36.955	7.423	11.180
Abril	39.081	no disponible	16.657
Maig	39.686	513	30.236
Juny	53.710	21.615	43.415
Juliol	51.857	51.422	51.930
Agost	62.488	59.953	63.002
Setembre	43.396	37.485	45.973
Octubre	40.145	18.957	no disponible
Novembre	43.080	3.346	
Desembre	45.934	17.832	

Taula 14: Turistes rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021
Font: INE (Institut Nacional d'Estadística)

En relació a les pernoctacions, l'escenari és una mica diferent, com s'observa a la Taula 15. Així al juliol del 2020 les pernoctacions superaven el valor de l'any 2019 amb 2.491 més. En canvi les del juliol del 2021, si bé també superaven les del 2019 amb 1.881 més, no arribaven per 610 a les del 2020.

A l'agost no se superaven les del 2019, però si les del 2020. I al setembre, finalment se superen clarament les pernoctacions tant del 2019 com del 2020, amb 7.001 i 9.335 nits més respectivament.

	2019	2020	2021
Gener	37.637	50.682	11.138
Febrer	49.827	62.000	4.268
Març	68.034	16.230	27.336
Abril	97.810	no disponible	46.648
Maig	76.438	2.663	61.388
Juny	117.115	44.550	99.850
Juliol	170.186	172.677	172.067
Agost	281.263	275.922	280.098
Setembre	94.415	92.081	101.416
Octubre	75.162	41.677	no disponible
Novembre	80.361	10.110	
Desembre	112.621	41.779	

Taula 15: Pernoctacions en establiments rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021
Font: INE (Institut Nacional d'Estadística)

Pel que fa a la comparativa amb altres tipus d'allotjament per fi arribaven bones notícies pel sector, i una vegada més el turisme rural anava al capdavant de la recuperació per davant de càmpings i hotels, que no arribaven, ni de lluny a les xifres prepanedèmia, com s'observa a la Taula 16.

TURISTES	Juliol 2019	Juliol 2020	Juliol 2021
Turisme Rural	51.857	51.422	51.930
Càmpings	624.679	425.312	617.493
Hotels	2.436.525	758.997	1.517.997
PERNOCTACIONS	Juliol 2019	Juliol 2020	Juliol 2021
Turisme rural	170.186	172.677	172.067
Càmpings	3.943.104	1.989.281	3.049.591
Hotels	8.162.656	1.866.125	4.114.531

Taula 16: Comparativa turistes i pernoctacions en allotjaments rurals a Catalunya els mesos de juliol (2019-2021)
Font: INE (Institut Nacional d'Estadística)

Aquests però, també havien augmentat considerablement el nombre de viatgers/eres i estades, superant les xifres del 2020 amb escreix. Els càmpings catalans al juliol del 2021 van arribar al 98,8% de turistes i 77,3% de pernoctacions del valor del 2019, mentre que els hotels al 62,3% i 50,4% respectivament dels valors del 2019.

A l'espera de les dades oficials de l'agost, la primera quinzena ja ofería una clara tendència a la reactivació del sector, tot i que ho feia de diferents maneres segons la marca, i en tots els casos es trobava a faltar la recuperació del mercat internacional, que s'havia compensat amb el mercat interior. Així a la Costa Brava, la primera quinzena d'agost, s'havia recuperat l'ocupació precovid, i també en el cas del turisme rural.

En canvi sobre la Costa Daurada, el portaveu de la Federació d'Hostaleria i Turisme de la província de Tarragona, Xavier Guardià, explicava a El Periódico que l'ocupació del conjunt d'establiments era només d'entre el 70% i el 80%, sense arribar a nivells pre pandèmia. Tot i que segons una notícia de Canal Reus TV, des de l'Associació Hotelera de la Província de Tarragona, les xifres d'ocupació eren del 98% durant la mateixa quinzena, sobretot en destins rurals i de muntanya, poblacions costaneres properes a l'àrea metropolitana de Barcelona i Terres de l'Ebre²³. Així per exemple, la Conca de Barberà, havia assolit un 98% d'ocupació en cases rurals.

I en el cas de les Terres de Lleida, segons el president de la Federació d'Hostaleria de Lleida, Josep Castellarnau, l'ocupació estava entre el 95% i el 100% amb la majoria de turisme català²⁴.

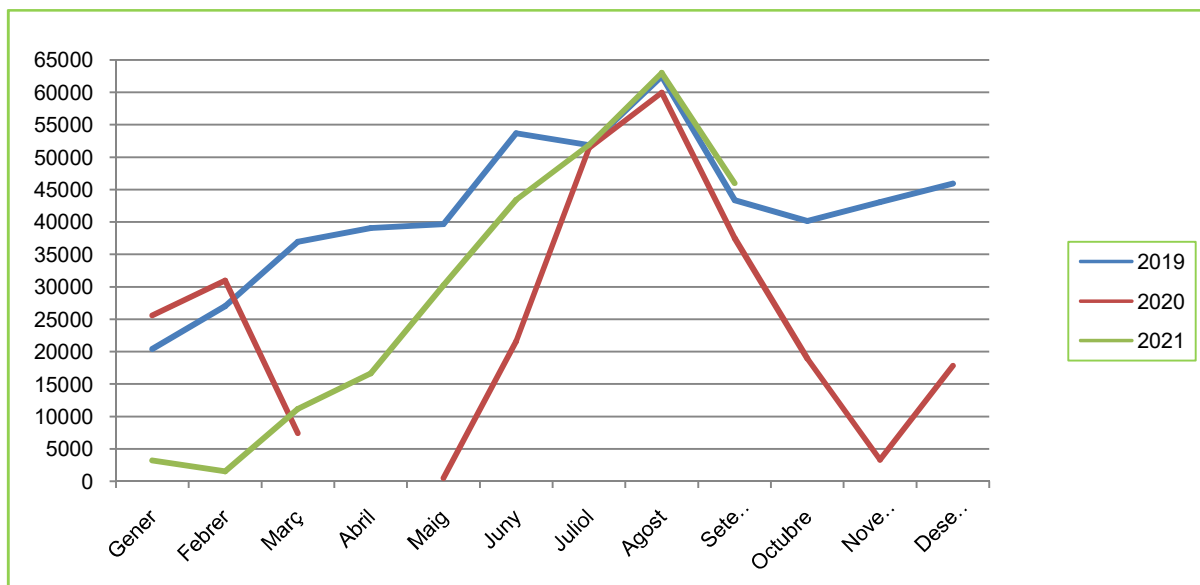
Finalment segons Montse Coberó, de Turalcat, la primera quinzena d'agost havia estat "bastant bona" pel que fa al turisme rural català, tot i que les cases grans només podien acollir 10 clients per les restriccions COVID. I explicava que si es produïa alguna cancel·lació de darrera hora (sobretot a causa de les quarantenes), entrava ràpidament algun turista "desesperat" i l'ocupava²⁵.

Per tancar aquest apartat es considera adient reflectir la reactivació del turisme rural a Catalunya amb aquests gràfics comparatius de persones viatgeres i pernoctacions

²³ REDACCIÓ. «La demarcació de Tarragona tancarà l'agost arribant a ocupacions del 90%» [en línia] canalreustv.cat de 24/08/2021 <<http://www.canalreustv.cat/noticies/la-demarcacio-tarragona-tancara-lagost-arribant-ocupacions-del-90>> [consulta 24-08-2021]

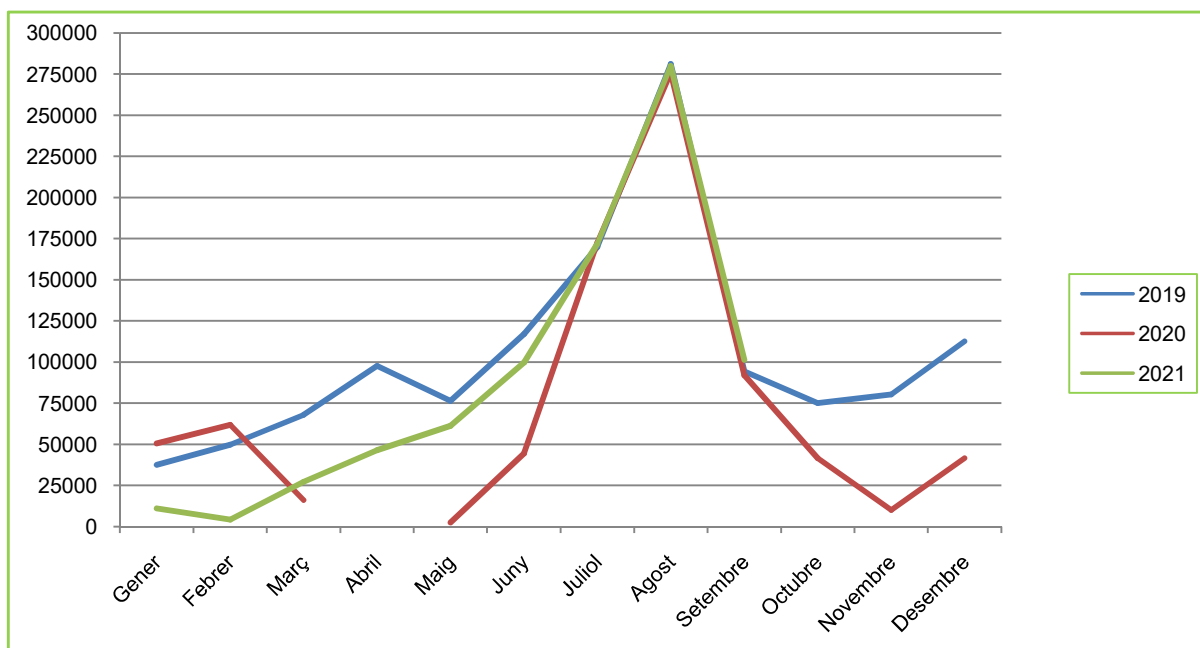
²⁴⁻²⁵ REDACCIÓ. «La Costa Brava y las casas rurales catalanas se llenan de turistas en agosto» [en línia] El Periódico de 14/08/2021 <<https://www.elperiodico.com/es/economia/20210814/costa-brava-casas-rurales-catalanas-11990154>> [consulta 17-08-2021]

dels anys 2019, 2020 i fins setembre del 2021 (doncs no es disposa de més dades a la data de tancament d'aquest treball), en establiments rurals catalans.

Gràfic 3: Turistes rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021

Font: INE (Institut Nacional d'Estadística)

Gràfic 4: Pernoctacions en establiments rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021

Font: INE (Institut Nacional d'Estadística)

Les dades estadístiques de l'INE (Institut Nacional d'Estadística) mostren clarament una recuperació del 2021 sobre el 2020 en mesos de pandèmia. Però també evidencien que al juliol i a l'agost del 2020 el turisme rural català ja havia experimentat una primera forta revifada apropant-se a valors del 2019, per davallar tot seguit en picat a causa de les onades del darrer quadrimestre del 2021. Però que tot i aquest descens, al juliol del 2021 es tornava a recuperar ràpidament arribant a superar els valors de la temporada d'estiu de 2019, abans de la pandèmia.

2. TREBALL DE CAMP: ENQUESTES

Per realitzar aquesta part del treball de recerca s'han dut a terme dos treballs de camp, amb la finalitat de copsar de primera mà l'opinió del sector, tant de l'oferta (establiments rurals) com de la demanda (potencials clients turistes). La recollida es va fer a partir de dues enquestes elaborades amb l'aplicació Formularis de Google.

2.1. Enquesta als establiments rurals

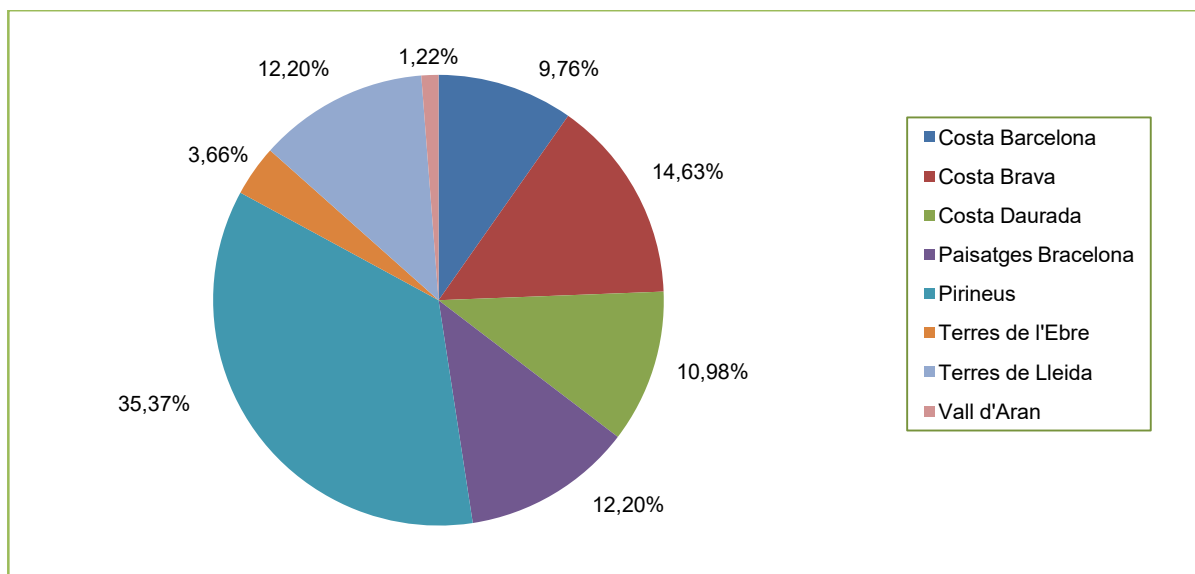
La primera enquesta (annex 1) anava destinada a una mostra d'establiments rurals de tot Catalunya. A l'hora de dissenyar-la es va separar en dues seccions. La primera demanava informació bàsica sobre l'establiment: any de creació, població, marca turística a la qual pertany i places ofertades. La segona recollia l'opinió sobre l'impacte de la COVID en l'establiment rural, a partir de preguntes sobre reserves i pernотacions, mercats i tipus de visitants predominants, mesures preventives de COVID i mesures aplicades per potenciar la demanda, característiques dels establiments rurals idonis en temps de pandèmia i beneficis obtinguts de la situació. La mostra d'allotjaments a enquestar es va seleccionar aleatòriament, agafant establiments de totes les marques turístiques de la Guia oficial d'establiments turístics de la Generalitat de Catalunya. Es va fer una llista (annex 2) per marques turístiques, amb nom, població i correu electrònic per enviar el qüestionari per Gmail. Vist que el nombre d'establiments rurals no és similar en totes les marques, essent la Vall d'Aran la que menys establiments té i els Pirineus la que més, es van seleccionar més allotjaments de les marques on n'hi havia més. Finalment, entre el 31 d'agost i el 3 de setembre es van enviar 344 enquestes en tres torns, per assolir resposta de totes les marques (veure la Taula 17). El 10 de setembre es va tancar la consulta amb 82 respostes rebudes, un 23,84% de les enquestes trameses.

MARCA TURÍSTICA	Establiments rurals	Enviaments	Respostes	% de reposta
Pirineus	934	106	29	27,36%
Costa Brava	482	45	12	26,67%
Costa de Barcelona	308	30	8	26,67%
Costa Daurada	212	44	9	20,45%
Paissatges de Barcelona	181	45	10	22,22%
Terres de Lleida	165	34	10	29,41%
Terres de l'Ebre	136	25	3	12,00%
Vall d'Aran	18	15	1	6,67%
Total	2436	344	82	23,84%

Taula 17: Enviament d'enquestes a establiments rurals per marca i resposta

2.1.1. Resposta per marques turístiques

Al gràfic que es mostra a continuació s'observa el repartiment de respostes per marca turística. La marca amb més respostes (29) és la de Pirineus, on precisament es van enviar més enquestes perquè hi ha major concentració d'allotjaments. Inversament, la Vall d'Aran, al ser la marca amb menys allotjaments rurals, tot i enviar enquestes al 83,33% dels establiments, només s'obtingué 1 resposta.

Gràfic 5 : Resposta dels allotjaments rurals per marca turística

2.1.2. Resposta per any de creació de l'establiment rural

El gràfic següent presenta la distribució d'empreses que van contestar per any de creació. Està molt repartit, i com s'observa van contestar empreses dels darrers 30 anys, curiosament no n'hi ha cap que fos creada ni al 1993, ni al 1997 ni el 1998, en canvi curiosament, n'hi ha una creada al 2020, l'any de la pandèmia.

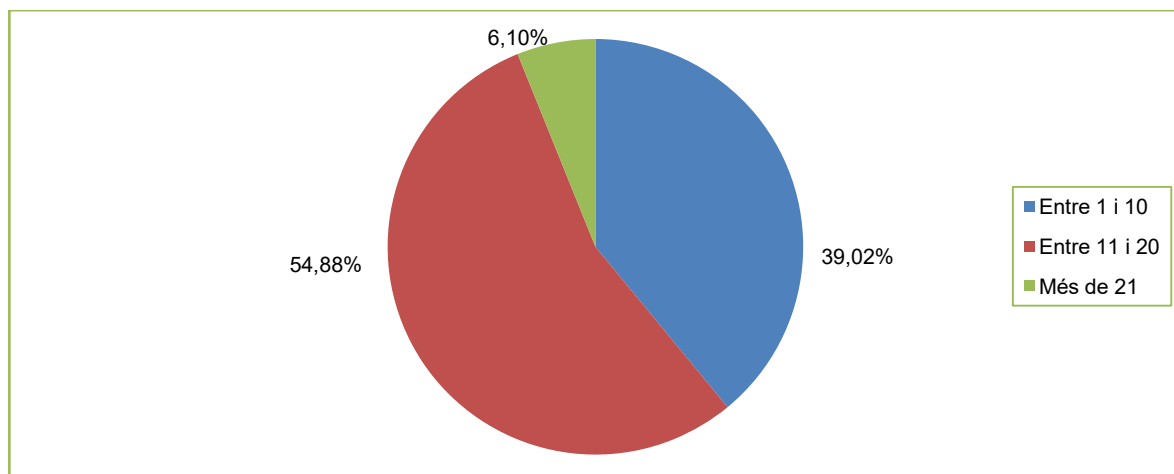

Gràfic 6: Resposta dels allotjaments rurals per any de creació

2.1.3. Resposta per nombre de places que ofereix l'establiment rural

El 54,88% d'allotjaments rurals que han contestat són de capacitat mitjana (entre 11 i 20 places), mentre que els de menor capacitat (entre 1 i 10 places) representen el 39,02%, i el 6,10% són grans establiments, o de més de 21 places

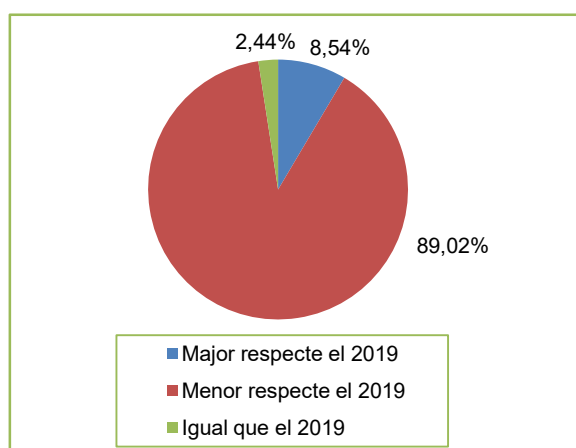
Gràfic 7: Resposta dels allotjaments rurals per places que ofereixen

2.1.4. Evolució de les reserves del 2019-2020 i del 2020-2021

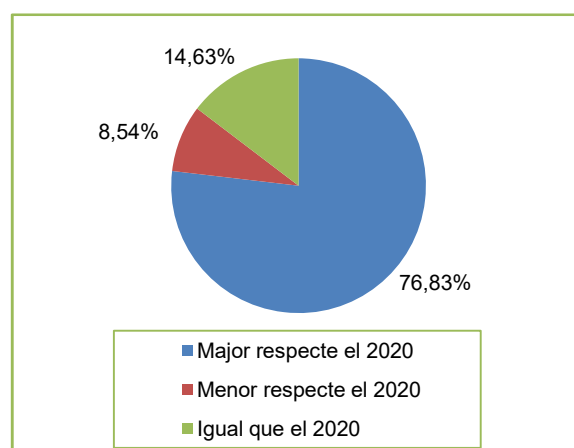
Les dues gràfiques d'aquest apartat mostren l'opinió de les persones enquestades sobre l'evolució de reserves del 2019 al 2020, i del 2021 respecte del 2020.

La primera casuística posa de relleu que un 89,02% d'establiments rurals consideren que el nombre de reserves del 2020 va ser menor que al 2019, un fet lògic i probablement degut a la pandèmia i a les restriccions de mobilitat que se'n van derivar. Tot i així, destaca que un 8,54% digui que les xifres de reserves del 2020 van ser millors que les del 2019, així com que el 2,44% restant digui que van ser iguals en ambdós exercicis.

Pel que fa a l'evolució 2020-2021, s'aprecia un canvi de tendència que indica una clara recuperació del sector, tot i encara amb pandèmia. Així el 76,83% d'establiments creu que les reserves han augmentat al 2021 respecte al 2020, un 14,63% diu que són les mateixes i un 8,54% que han estat inferiors.

Gràfic 8 : Evolució de les reserves del 2020 respecte el 2019

Gràfic 9 : Evolució de les reserves del 2021 respecte el 2020

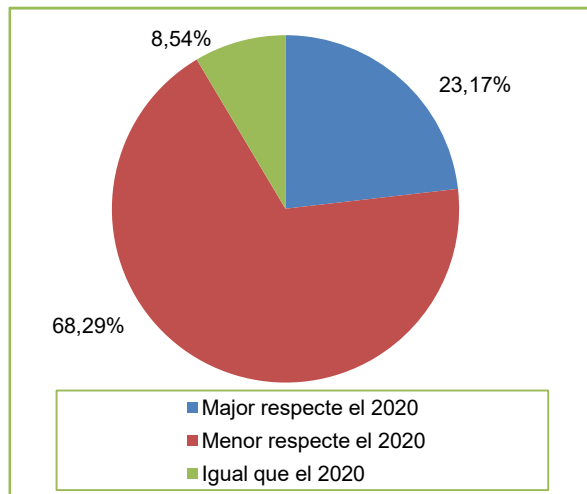
2.1.5. Evolució de les pernoctacions del 2019-2020 i del 2020-2021

A les dues gràfiques següents les persones que van contestar el qüestionari expressen com han vist l'evolució de les pernoctacions del 2020 respecte el 2019 i del 2021 respecte el 2020.

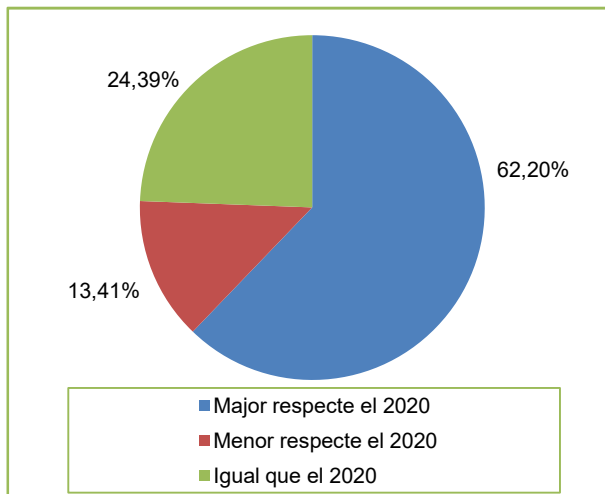
La situació i tendències en aquest cas són similars a les de l'apartat anterior. En el primer cas es detecta que la majoria d'establiments rurals, un 68,29%, creu que les

pernoctacions del 2020 va ser inferiors que al 2019, probablement per la mateixa raó que en el cas de les reserves. Mentre que el 23,17% considera que van ser superiors i el 8,54% que van ser iguals.

Pel que fa al 2021 respecte el 2020, també s’hi reflecteix la recuperació, doncs el 62,20% de respostes suggereix que les pernoctacions s’han incrementat, el 24,39% que són les mateixes i el 13,41% que han estat menys.

Gràfic 10 : Evolució de les pernoctacions del 2020 respecte el 2019

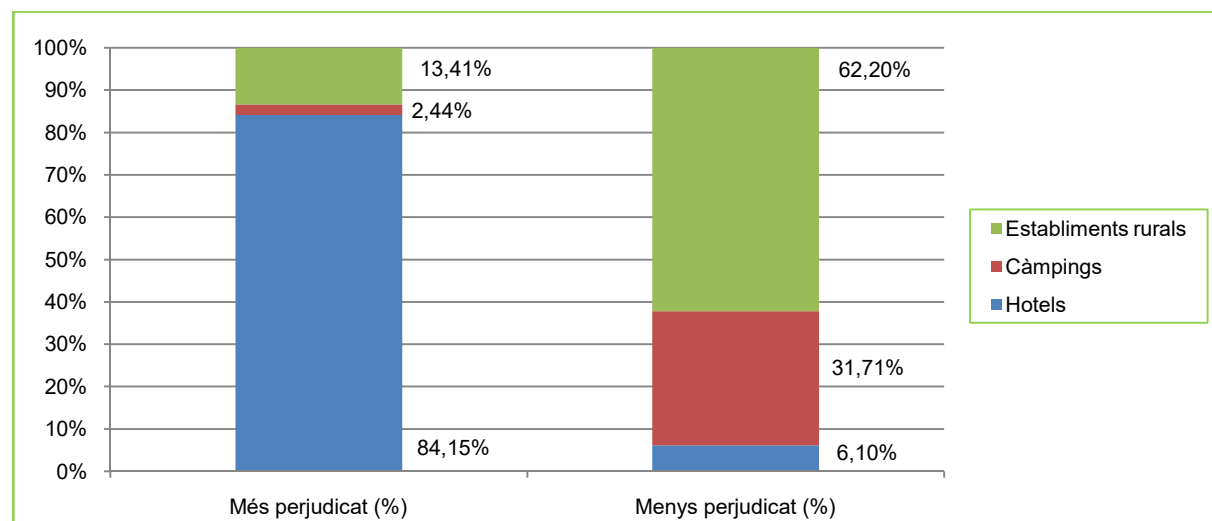

Gràfic 11 : Evolució de les pernoctacions del 2021 respecte el 2020

Malgrat la majoria d’establiments rurals va percebre que havia millorat la situació negativa a causa de la COVID, com mostren les gràfiques, potser no significava que tant reserves com pernoctacions del 2021 tornessin a ser les mateixes o superessin les del 2019. Però la realitat és que les estadístiques de l’INE de les taules 14 i 15 d’aquest estudi, a l’abril del 2021, el nombre de turistes rurals al conjunt de Catalunya encara no arribava a les xifres del 2019, però sí que ho feia, i fins i tot les superaven les dades de juliol, agost i setembre d’enguany. I en el cas de les pernoctacions era també així, excepte a l’agost per unes 1200 pernoctacions menys.

2.1.6. Grau d’afectació de la pandèmia segons tipus d’establiment turístic

El pròxim gràfic mostra la percepció de les persones enquestades sobre el grau d’afectació que la COVID ha tingut en els tres testabliments turístics objecte d’estudi.

Gràfic 12 : Resposta dels allotjaments rurals sobre el grau d’afectació de la pandèmia en hotels, càmpings i establiments rurals

A primera vista i per àmplia resposta (84,15%) els hotels són els més afectats per la pandèmia, tot i que un 13,41% assegura que l'establiment rural és el més perjudicat i un 2,44% creu que ho és el càmping. Pel que fa als menys perjudicats, un 62,20% manifesta que els establiments rurals són els menys afectats per la pandèmia, encara que un 31,7% pensa que ho han estat els càmpings i un 6,10% que ho han estat els hotels.

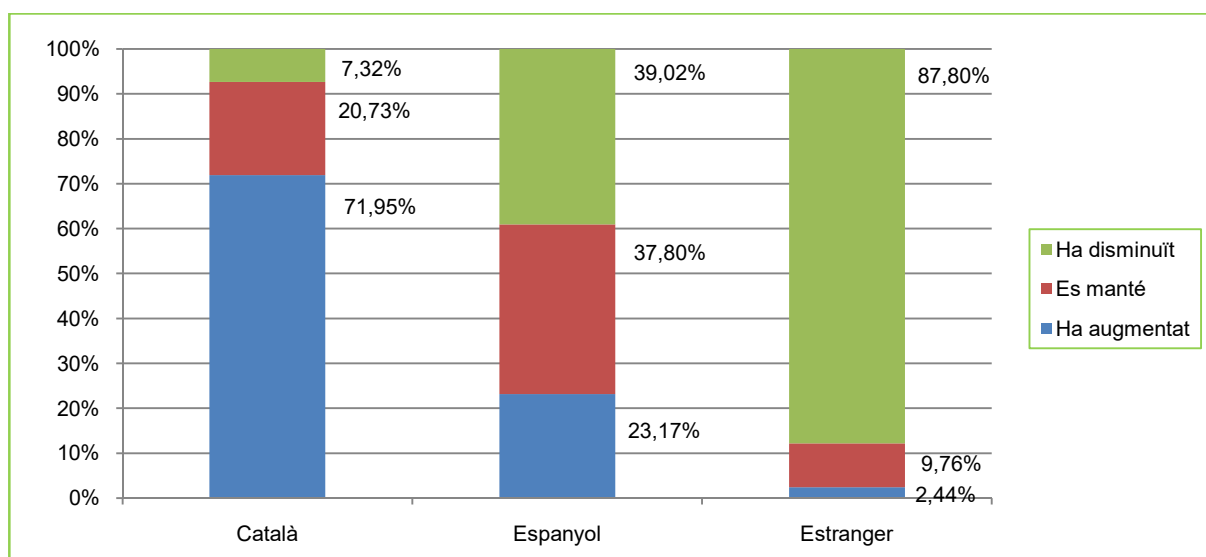
A les Taules 8 i 9 d'aquesta recerca, les dades de l'Idescat del 2020 confirmen la percepció majoritària de les respostes de que els establiments hotelers són els que han patit més les conseqüències negatives de la pandèmia, tant pel que fa nombre turistes com pernотacions. I també es confirma la percepció majoritària de que el turisme rural ha estat el menys perjudicat. A més, a la Taula 16, les dades de l'INE de juliol del 2021, ja ratifiquen que la recuperació de xifres del 2019 ha estat més ràpida, i fins i tot lleugerament superada pel turisme rural, i encara lluny d'assolir per part dels hotels.

2.1.7. Evolució de les reserves segons mercats des de l'inici de la pandèmia

El gràfic següent mostra la percepció de l'evolució de les reserves segons els diferents mercats des de l'inici de la COVID. Pel que fa al mercat català, el 71,95% d'enquestes indiquen que ha augmentat, un 20,73% diu que s'ha mantingut i un 7,32% que ha disminuït.

Sobre el mercat de la resta de l'Estat espanyol, les opinions estan més repartides. Només el 23,17% creu que ha augmentat, un 37,80% considera que s'ha mantingut i el 39,02% restant que ha disminuït.

Per últim, i en relació al mercat estranger, com era d'esperar per les restriccions de mobilitat internacional a causa de la pandèmia, l'opció de que ha pujat s'ha seleccionat tan sols en el 2,44% dels casos, el 9,76% opina que s'ha mantingut i de manera àmplia, un 87,80% determina que ha minorat.

Gràfic 13 : Resposta dels allotjaments rurals sobre l'evolució de les reserves segons mercats

Només podem contrastar aquesta percepció dels allotjaments rurals amb les dades del 2020 de L'idescat de la Taula 9, doncs el 2021 no ha finalitzat i per tant no està tancada la informació de l'actual exercici. En aquest sentit, i sobre el mercat català,

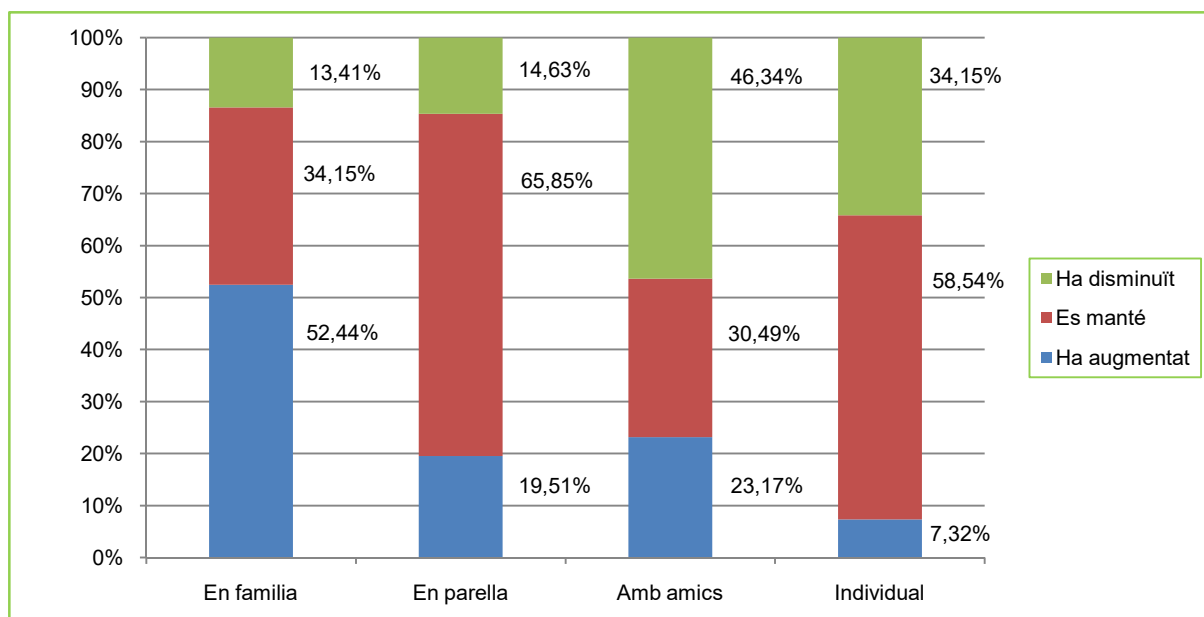
dir que aquest sí va baixar, com la resta, concretament un 22,9%, però va ser el que menys va disminuir, i per tant la percepció encertada és la del 7,32% de respostes. Pel que fa el mercat de la resta de l'Estat espanyol, aquest va baixar un 56,5%, i en conseqüència la idea correcta és la del 39,02% de persones enquestades.

I en relació al mercat internacional en el turisme rural, en aquest cas, el 87,80% va encertar que efectivament va disminuir. Ho va fer en un 75,9%.

Cal esperar al tancament del 2021 per esbrinar si la recuperació del sector a partir de l'estiu aporta un gir, concretament pel que fa al mercat català, que és en el que més es podria intuir per l'afirmació rotunda dels establiments entrevistats.

2.1.8. Evolució de les reserves segons tipus de turista en el decurs de la COVID

Pel que fa al mercat familiar, el 52,44% d'establiments enquestats considera que ha augmentat, mentre que solament un 13,41% opina que ha disminuït. En relació a viatjar en parella, un 65,85% opina que s'ha mantingut mentre que el 19,51% afirma que ha augmentat i el 14,63% restant que aquest ha disminuït. El turisme amb amics ha disminuït segons el 46,34% de les enquestes. Finalment més de la meitat d'establiments (el 58,54%) considera que els viatges individuals s'han mantingut.

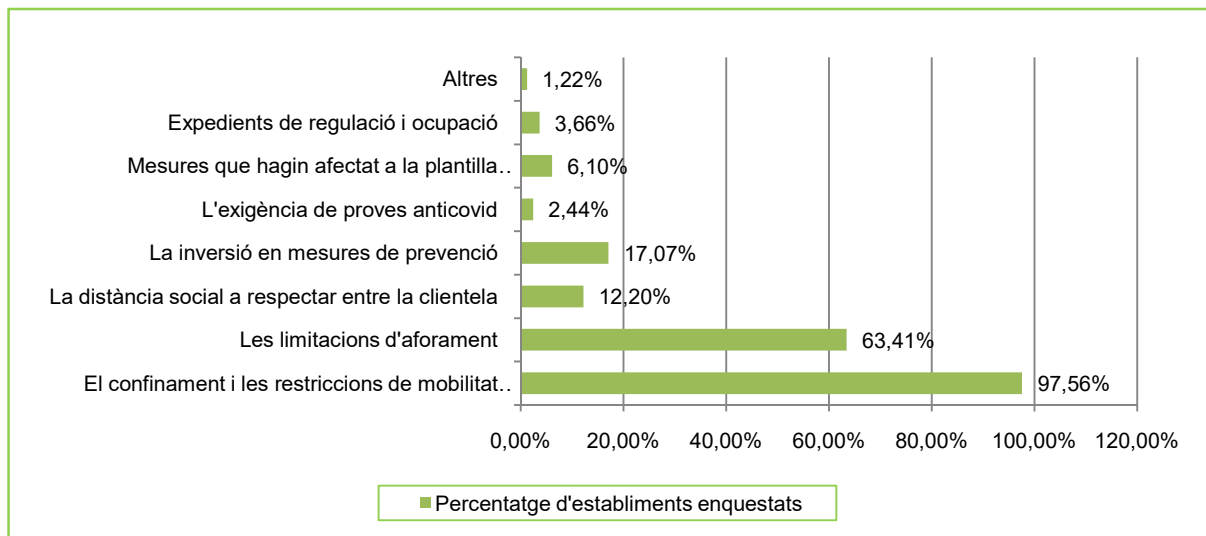

Gràfic 14 : Resposta dels allotjaments rurals sobre l'evolució de les reserves segons tipus de turista

2.1.9. Mesures del PROCICAT i del Govern derivades de la COVID que han afectat més al negoci rural

El gràfic d'aquest apartat mostra, segons les persones enquestades, quines mesures del PROCICAT o implementades pel Govern, derivades de la pandèmia, han afectat més negativament al seu negoci.

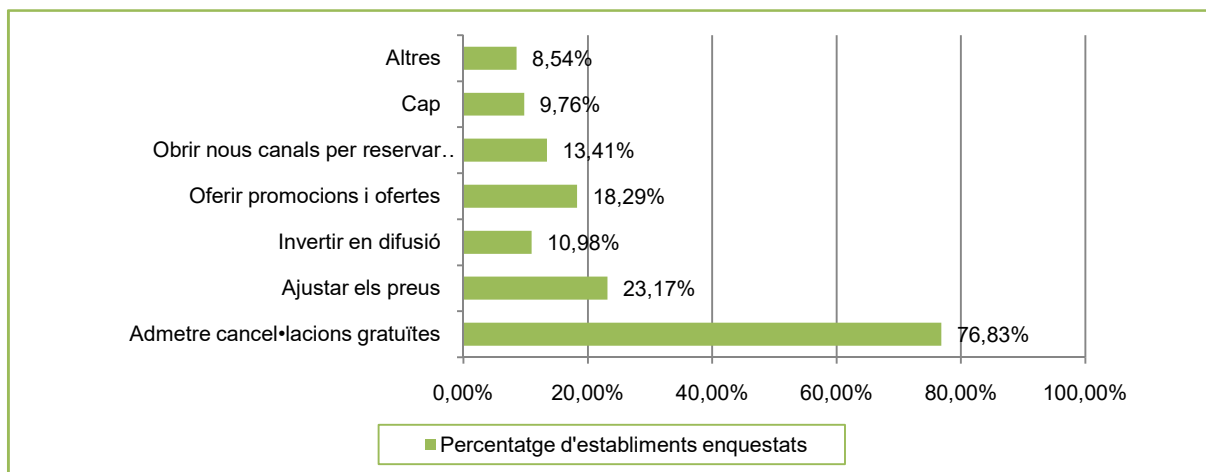
El confinament i les restriccions de mobilitat geogràfica és l'opció més vegades seleccionada, ho ha estat per un 97,56%, seguida de les limitacions d'aforament, triada per un 63,41%. Ambdues mesures estan lligades al descens de reserves i per tant amb la disminució d'ingressos econòmics. La inversió en mesures preventives ha quedat en tercer lloc i a una distància considerable, només anomenada pel 17,07% de les persones enquestades, la repercussió d'aquesta circumstància és també econòmica per la despesa generada, imprevista i elevada.

Gràfic 15 : Resposta dels allotjaments rurals sobre les mesures del PROCICAT i del Govern derivades de la COVID que han afectat més al negoci rural

2.1.10. Mesures excepcionals dels allotjaments rurals per incrementar la demanda

A continuació, en el gràfic d'aquest apartat, es poden veure els resultats sobre les mesures extraordinàries adoptades per incentivar el nombre de clients.

Gràfic 16 : Resposta dels allotjaments rurals sobre les mesures aplicades per incentivar la demanda

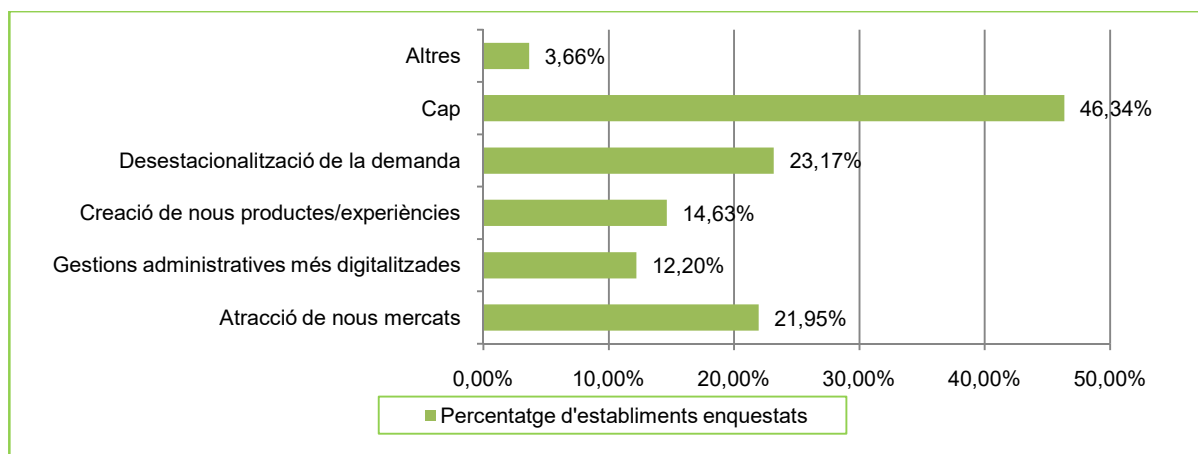
Admetre cancel·lacions gratuïtes és la mesura predominant que han implementat els negocis rurals enquestats, ho ha fet el 76,83%. En segon lloc, un 23,17% ha ajustat preus, i en tercer, s'observa que el 18,29% ha llançat promocions i ofertes. Propostes menys seleccionades han estat obrir nous canals de reserva (13,41%) i invertir en difusió (10,98%). En relació a aquest ítem, una persona específica que l'element central de difusió era donar a conèixer les mesures preventives aplicades. En la categoria d'"altres", seleccionada pel 8,54% dels casos, s'han especificat mesures com llogar per grups familiars en lloc de per habitacions, permetre l'entrada del client sense la presència de la persona propietària (*check-in online*), usar productes de neteja i/o desinfectants homologats, o invertir en sostenibilitat i medi ambient. Sorprenentment el 9,75% manifesta no haver implementat cap mesura extra.

2.1.11. Beneficis per l'establiment que es perceben derivats de la pandèmia

Gairebé la meitat de persones enquestades manifesta que la COVID no ha aportat cap benefici al seu establiment (46,34%).

La resta creuen que sí. Els beneficis més escollits són la desestacionalització de la demanda (23,17%) i l'atracció de nous mercats (21,95%), seguits de la creació de nous productes i experiències (14,53%) i de l'augment de la digitalització del negoci (12,20%).

Dins l'opció "altres", amb un 3,68% de respostes, s'esmenta com a benefici la contractació d'estades més llargues i l'augment del turisme rural en general.

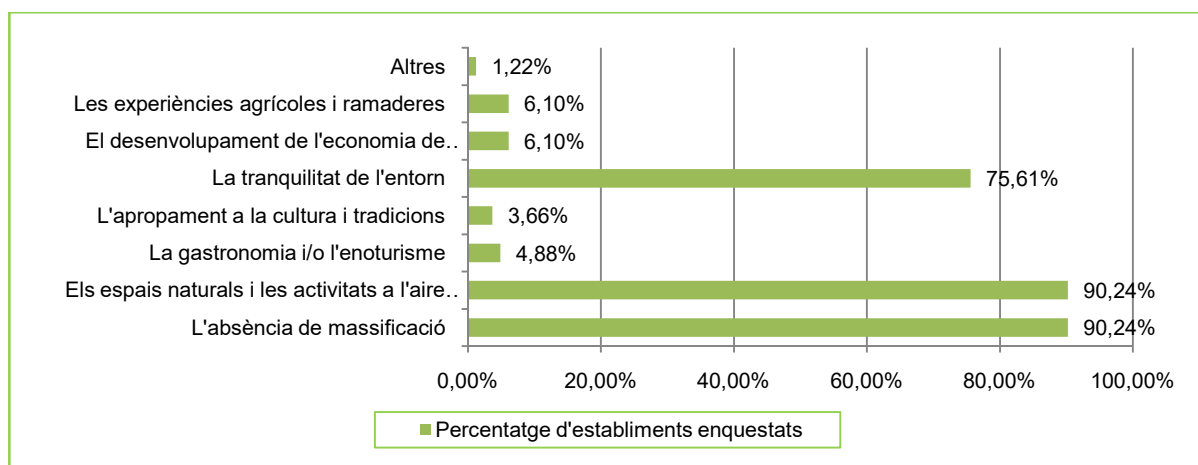

Gràfic 17 : Resposta dels allotjaments rurals sobre els beneficis per l'establiment rural derivats de la pandèmia

2.1.12. Característiques del turisme rural que l'han fet atractiu durant la pandèmia

En el gràfic d'aquest apartat final, s'observa que tant l'absència de massificació, com la ubicació en espais naturals i les activitats a l'aire lliure, són les dues raons més escollides a l'enquesta, amb un 90,24% cadascuna, que explicarien l'atractiu d'aquest tipus de turisme. La tranquil·litat de l'entorn, se situa en el tercer lloc, triada pel 75,61%.

A distància es troben característiques com les experiències agrícoles i ramaderes (6,1%), el desenvolupament de l'economia de proximitat (6,1%), la gastronomia i/o l'enoturisme (4,88%), l'apropament a la cultura i tradicions (3,66%) i a l'apartat altres es menciona poder decidir el propi grup bombolla (1,22%).

Gràfic 18 : Resposta dels allotjaments rurals sobre les característiques del turisme rural que el fan atractiu en pandèmia

2.2. Enquesta als potencials turistes del mercat català

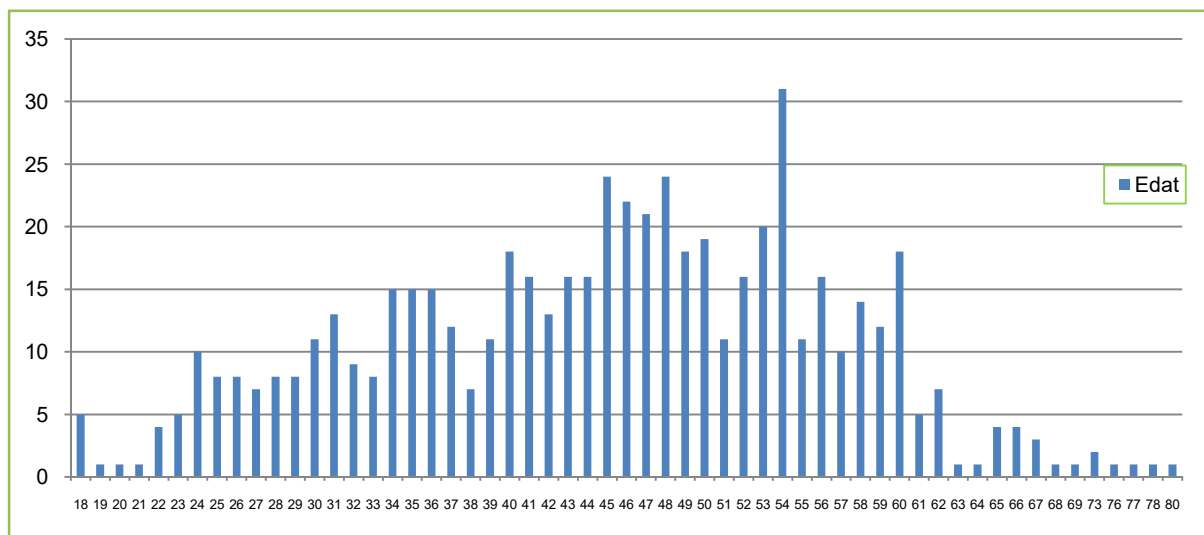
La segona enquesta (annex 3), com s'ha dit, era destinada a turistes potencials d'arreu de Catalunya, amb l'objectiu d'esbrinar la seva elecció a l'hora de viatjar. La primera part del qüestionari se centrava en el perfil de la persona enquestada: edat, municipi de residència, gènere i persones amb qui acostuma a viatjar. La segona part es dividia en 3 seccions: com eren els viatges a Catalunya abans de la pandèmia, durant l'Estat d'alarma i a partir de la fi d'aquest, amb una pregunta oberta al final per opinar sobre com ha afectat la COVID en la manera de viatjar.

Per escollir la mostra, primer calia saber quantes respostes es necessitaven perquè fos representativa, i es va buscar a Google una aplicació que la calculés. Es va seleccionar netquest.com, perquè era senzilla d'utilitzar. L'univers inicial havia de ser la població major de 18 anys de Catalunya, tot i que finalment pels trams que oferia l'Idescat sobre la població, es va incloure el segment de 15 a 19 anys. Essent doncs l'univers de 6.559.534 persones. L'aplicació recomanava calcular amb un marge d'errada del 5% i un nivell de confiança mínim del 95%. Omplerts els paràmetres sortia que era recomanable tenir un mínim de 385 respostes.

Amb la idea d'assolir aquesta xifra es va enviar l'enquesta a través de xarxes socials de la unitat familiar com WhatsApp, Instagram, Facebook, LinkedIn i Twitter, a contactes residents a Catalunya i majors de 18 anys. Per tal crear un efecte de "bola de neu" se'ls va demanar a més de que responguessin que el reenviessin i compartissin entre els seus contactes, i aquests entre els seus i així successivament. L'enquesta va estar oberta durant 20 dies (del 6 al 26 de setembre del 2021) i es van aconseguir un total de 589 respostes, de les quals es van validar 581.

Cal dir que de les gràfiques que s'expliquen seguidament, corresponen a "abans de la pandèmia", 537 respostes; a "durant la pandèmia", 417 i les que fan referència a partir d'ara, 545. Això es deu a què en les preguntes que analitzaven la freqüència de viatges amb pernoctació a Catalunya del total de viatges realitzats abans de la pandèmia, des de l'inici de la pandèmia i la seva intenció a partir d'ara, si les persones enquestades escollien l'opció "Mai" derivaven automàticament a la següent secció ja que no podien respondre a les preguntes corresponents de cada secció.

2.2.1. Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per edat

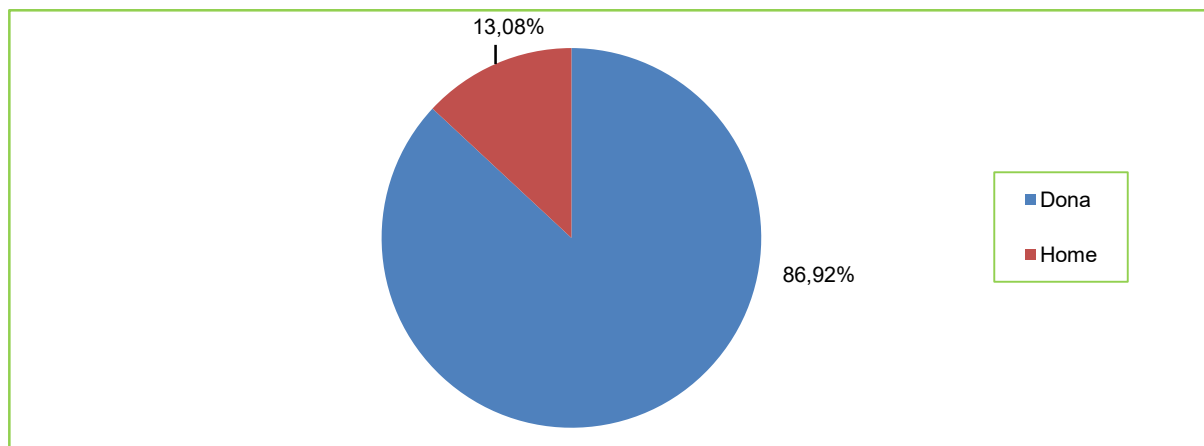

Gràfic 19 : Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per edat

Com es pot observar en el gràfic, la majoria d'edats han tingut representació en l'enquesta. La franja d'edat amb més respostes és la dels 54 anys.

2.2.2. Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per gènere

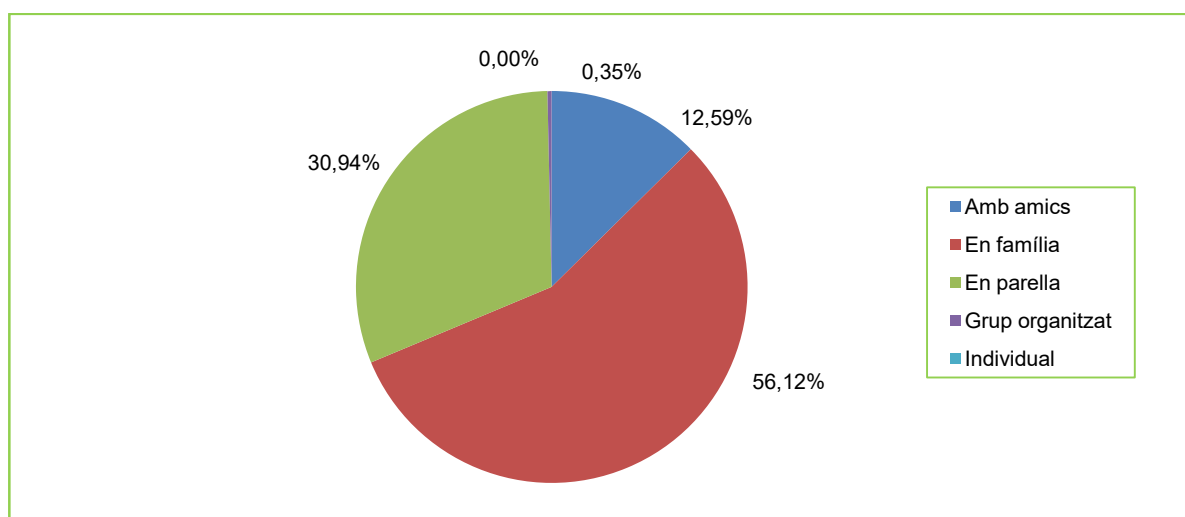
Pel que fa al gènere, la majoria de persones que han respost el qüestionari són dones (el 86,92%) i el 13,08% restant són homes.

Gràfic 20 : Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per gènere

2.2.3. Distribució de les persones que han contestat l'enquesta segons amb qui viatgen habitualment

Aquest gràfic mostra amb quins acompanyants acostumen a viatjar les persones enquestades. El 55,25% ho fa en família, essent l'opció més escollida. Viatjar en parella representa el 30,46% i fer-ho amb amigats el 12,39%. Poca representació tenen les persones que viatgen soles (1,55%) o en grups organitzats (0,34%).

Gràfic 21 : Distribució de les persones que han contestat l'enquesta segons amb qui viatgen habitualment

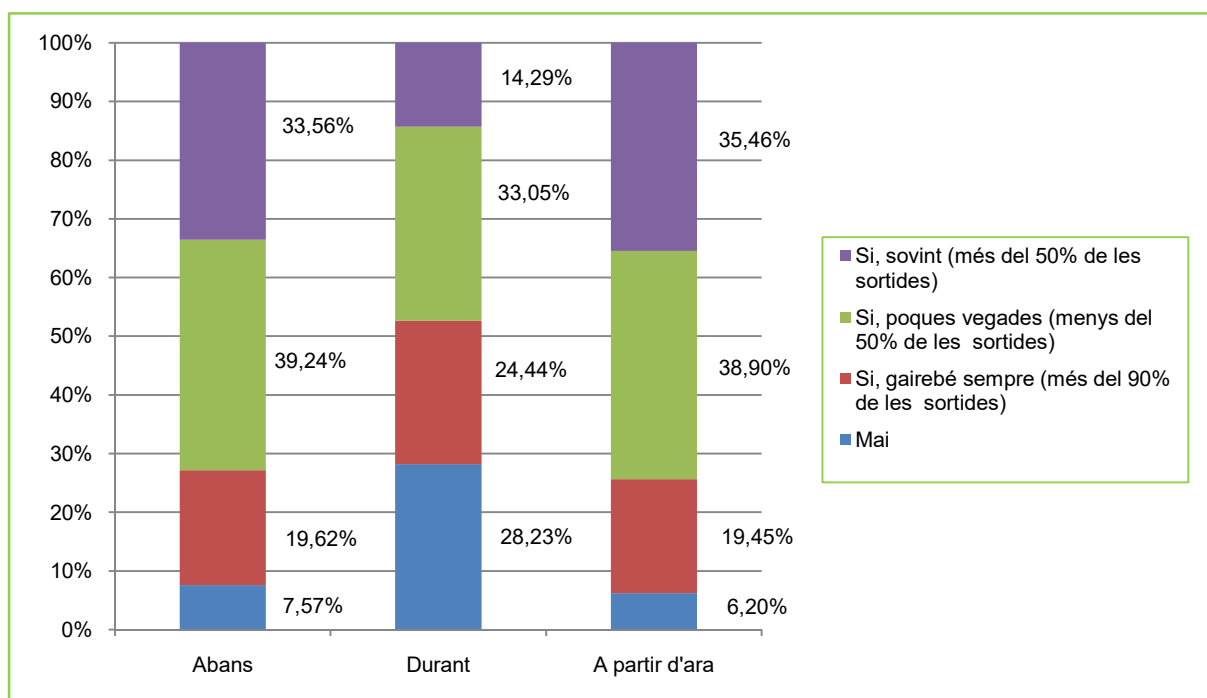
2.2.4. Comparativa dels viatges amb pernoctació a Catalunya abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara

Els gràfics d'aquest apartat mostren si les persones enquestades manifesten canvis en la tendència a viatjar per Catalunya i pernoctar-hi, a través de la comparació entre abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara. En aquest sentit:

- Abans de la pandèmia el 7,57% de persones diu que mai viatjava per Catalunya, un percentatge que passa a ser del 28,23% durant la pandèmia, i a partir d'ara

baixaria al 6,20%. Aquesta opció és la que té una tendència a l'alça més marcada durant la pandèmia, i ara recuperaria el valor precovid.

- Les persones enquestades que hi viatjaven poques vegades (<50% de les sortides), abans de la pandèmia era del 39,24%, el 33,05% durant, i a partir d'ara el 38,90% pensa viatjar-hi poc. Aquest cas la tendència és inversa, perquè disminueix durant la COVID i ara tornaria al valor precovid.
- Les persones que hi viatjaven sovint (>50% de les sortides), abans de la COVID representaven el 33,56%, durant representaven el 33,05%, i la previsió de retornar-ho a fer és del 38,90%. En aquest ítem la tendència es manté durant la COVID, i augmenta la previsió de viatjar-hi més a partir d'ara.
- Finalment, les que gairebé sempre hi viatjaven (>90% de les sortides) suposen el 19,62%, durant la pandèmia el 24,44% i el percentatge retorna a un 19,45% a partir d'ara. La tendència augmenta en pandèmia i ara recupera el valor precovid.

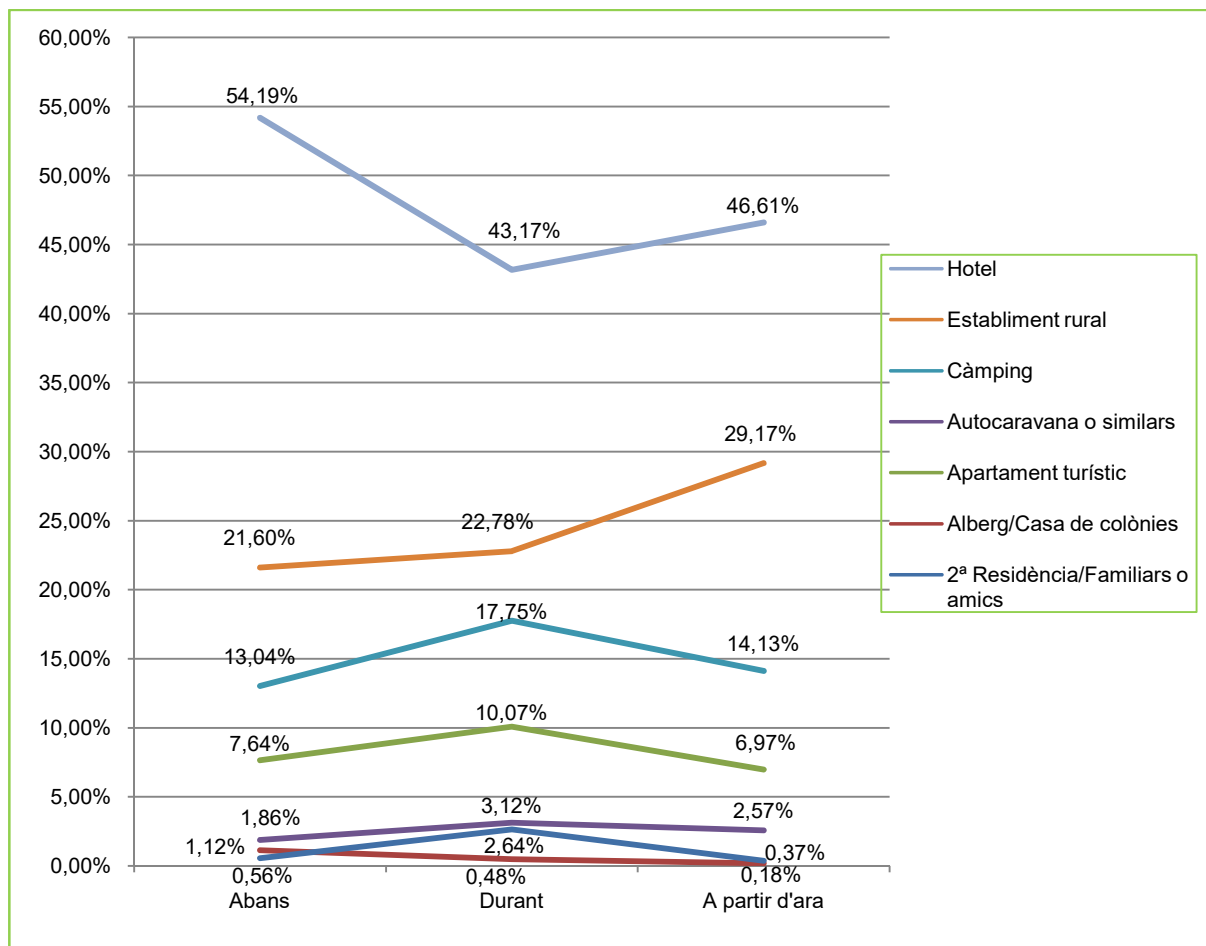
Gràfic 22 : Viatges per Catalunya amb pernoctació fora del domicili abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara

2.2.5. Comparativa del tipus d'establiment escollit a Catalunya abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara

En aquest apartat es compara el tipus d'allotjament escollit majoritàriament en els seus viatges a Catalunya abans de la COVID, durant i a partir d'ara.

- Els hotels segueixen sent l'opció més escollida en els tres períodes de temps analitzats, passant del 54,19% (abans), al 43,17% (durant) i al 46,61% (a partir d'ara), però s'observa una davallada de l'11% en pandèmia (probablement per major massificació) i es preveu una recuperació que no arriba al valor pre-pandèmia.
- La segona opció més escollida és el turisme rural, que passa del 21,60% (abans) al 22,78% (durant) i al 29,17% (a partir d'ara). En aquest cas la tendència és creixent des de la pandèmia i en el futur. És l'únic tipus d'establiment que mostra en tot moment inclinació ascendent i que no retorna a valors previs a la COVID.
- En tercera posició hi ha els càmpings. Passen de ser triats pel 13,04% (abans), al 17,75% (durant), per baixar a partir d'ara al 14,13%. Hi ha doncs un increment del 4% amb la pandèmia, però tornaria a aproximar-se al valor pre-pandèmia.

De més lluny el segueixen altres tipus d'allotjament en aquest ordre: apartaments turístics, autocaravanes i similars, albergs i cases de colònies i segones residències, cases de familiars i amics. Excepte en el cas de cases de colònies i albergs, que ha tingut una tendència decreixent des d'abans de la pandèmia, la resta tenen un percentatge creixent durant la pandèmia (segurament per respectar més el grup bombolla) per tornar, a partir d'ara, a valors pre-pandèmia.

Gràfic 23 : Tipus d'allotjament escollit en els viatges a Catalunya abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara

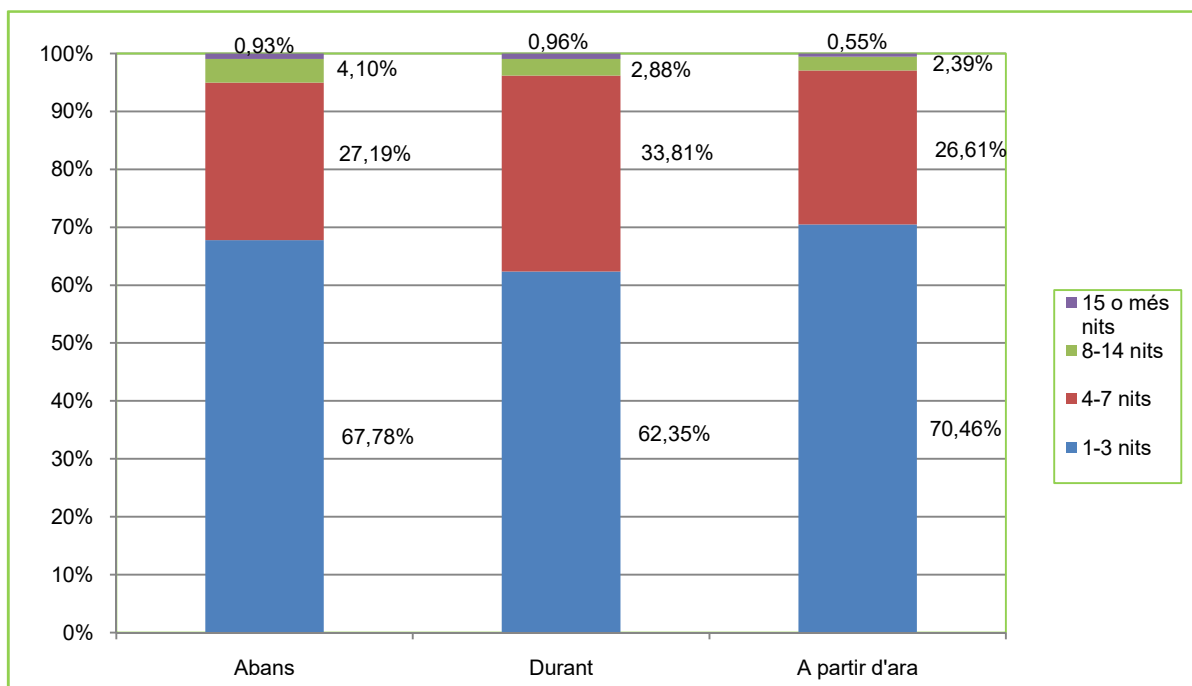
2.2.6. Comparativa del nombre de pernотacions en els viatges abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara

El següent gràfic permet comparar si el nombre de pernотacions durant el viatge ha canviat en relació abans, durant la pandèmia i a partir d'ara.

D'entrada s'observa que en els tres períodes temporals que els dos grans blocs segons el nombre de pernотacions són primer el d'1 a 3 nits (entre el 60 i 70% aproximadament) i després el de 4 a 7 nits (entre el 26% i el 34%). El segment de 8 a 14 nits, aniria de lluny en tercer lloc i en quarta posició el de més de 15 dies. Aquesta ordenació no varia en funció de la pandèmia.

Ara bé, durant la pandèmia, el tram que ha augmentat més (+6,62%) és el de 4 a 7 nits, en detriment dels d'1 a 3 nits (+5,43%) i el de 8 a 14 nits (-1,22%). El tram de més de 15 dies es manté.

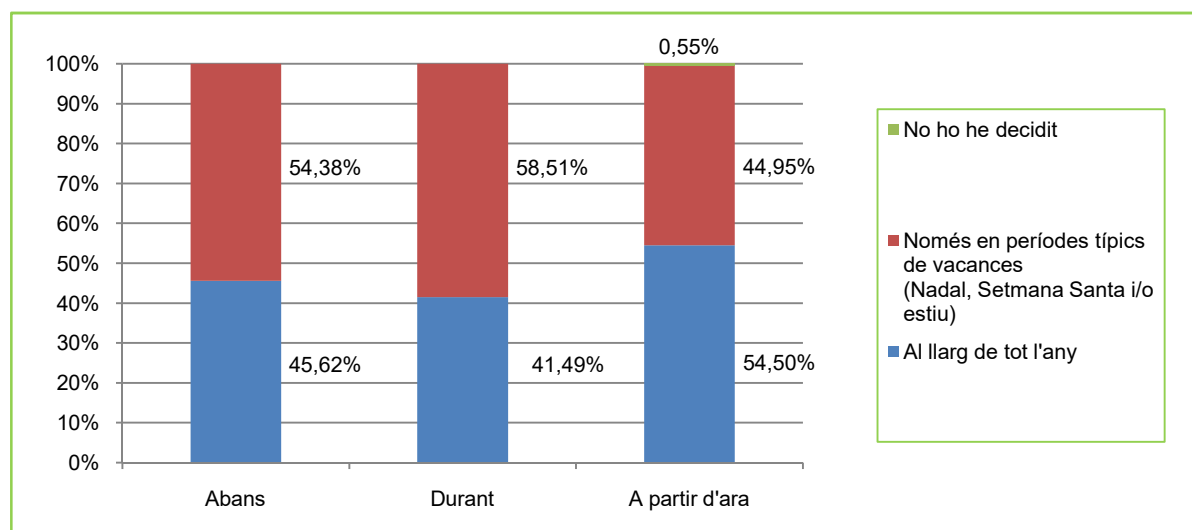
A partir d'ara, sembla que hi ha la intenció de realitzar viatges més curts, d'1 a 3 nits, essent aquest segment l'únic que supera valors d'abans de la pandèmia (+2,68%).

Gràfic 24 : Nombre de pernотacions en els viatges per Catalunya abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara

2.2.7. Comparativa del moment preferit per viatjar abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara

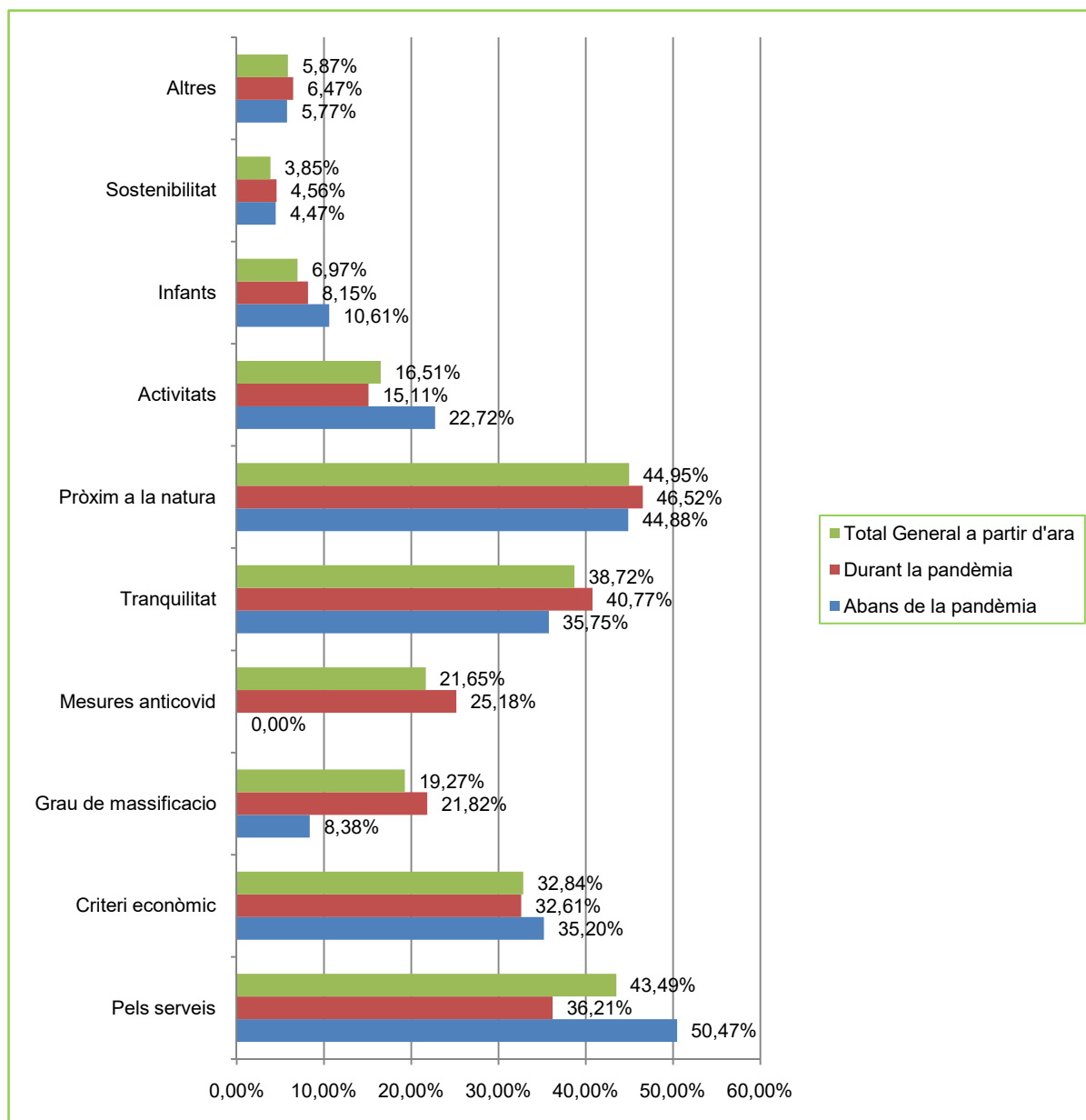
El següent gràfic suggereix que a partir d'ara hi haurà una lleugera tendència a la desestacionalització. S'observa que abans i durant la pandèmia una mica més de la meitat de les persones enquestades preferia viatjar en períodes típics de vacances, com Nadal, Setmana Santa i/o estiu. Un percentatge que va pujar del 54,38% (abans de la COVID) al 58,51% (durant la COVID). En canvi a partir d'ara més de la meitat, el 54,50% ha manifestat que vol viatjar al llarg de l'any.

Gràfic 25 : Època de l'any en preferida per viatjar abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara

2.2.8. Motius per escollir un tipus d'allotjament abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara

Les persones enquestades van haver de triar les característiques principals per les quals seleccionen un tipus d'allotjament turístic, en diferents moments de temps: abans, durant la pandèmia i a partir d'ara.

Gràfic 26 : Motius principals per escollir un determinat allotjament abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara
 (*) L'opció "mesures anticovid" no existia abans de la pandèmia i no té representació al gràfic

De l'anàlisi de respostes es desprèn:

- La característica més seleccionada **abans** de la pandèmia era la presència de **serveis en l'allotjament**, un 50,47% de persones enquestades l'ha triada. Però durant la COVID aquesta característica va perdre importància deixant de ser la més triada i passant a ser escollida pel 36,21% de participants. Sembla que a partir d'ara tornarà a guanyar pes respecte durant la pandèmia (43,49%), però sense arribar a la importància anterior. Encara no torna a ser la característica prioritària, doncs ho és la **proximitat de l'allotjament a la natura**, tant **durant la pandèmia** (46,52% front 36,21%) **com a partir d'ara** (44,95% front 43,49%).
- El **grau de massificació i la tranquil·litat de l'entorn** són característiques que han crescut en importància respecte abans de la pandèmia. Ara la trien el 21,82% i el 40,77% de persones respectivament, mentre que abans de la pandèmia només ho feien el 8,38% i el 35,75%. Tot i així, perdran importància respecte durant la pandèmia ja que eren triades en un 21,82% pel que fa al grau de massificació i un 40,77% pel que fa a la tranquil·litat de l'entorn. Les mesures

anticovid també perden certa importància doncs durant la pandèmia les seleccionava el 25,18% de persones i a partir d'ara només el 21,65%.

- Altres característiques que han perdut valor respecte abans de la pandèmia són les activitats infantils a l'allotjament, el criteri econòmic i les activitats per realitzar.
- En l'apartat altres, les característiques més comentades abans de la pandèmia eren poder portar mascota, proximitat a zones d'interès, la llibertat i independència, l'aforament de l'allotjament, la decoració, la comoditat i que hi hagués cuina. Durant la pandèmia s'hi troben algunes de les mateixes característiques comentades com la possibilitat de portar mascota, la llibertat i independència, l'aforament, el confort i la comoditat i la presència de cuina, i a més d'altres com la privacitat, no haver de fer-se PCR, viatjar amb la bombolla sense interaccions socials i raons meteorològiques. I pel que fa a partir d'ara s'hi afegeixen característiques com la privacitat, que no faci falta portar mascareta, la localització i el transport públic proper.

Les taules següents estan relacionades amb l'últim gràfic, però a més aporten informació sobre quines de les característiques mencionades són percebudes com a més presents en cada tipus d'allotjament. Recordar que aquesta pregunta era de resposta múltiple i es podien escollir fins a tres característiques en cada moment temporal: abans, durant i a partir d'ara.

	Pels serveis	Econòmic	Grau massificació	Tranquil	Pròxim a natura	Activitats	Infants	Sostenibilitat	Altres
2 ^a residència	0	2	0	2	1	0	0	1	1
Alberg	2	4	0	1	2	1	2	1	1
Apartament	7	26	9	12	18	6	0	0	10
Caravana	0	6	1	6	7	1	0	1	4
Càmping	5	27	11	32	45	20	21	1	5
Est. Rural	28	29	12	75	93	27	6	11	5
Hotel	229	95	12	64	75	67	28	9	5
Total	271	189	45	192	241	122	57	24	31

Taula 18 : Característiques, per tipus d'allotjament escollit, prioritzades abans de la pandèmia

	Pels serveis	Econòmic	Grau massificació	Mesures antio-vid	Tranquil	Pròxim a natura	Activitats	Infants	Sostenibilitat	Altres
2 ^a residència	0	4	3	3	7	2	0	0	2	1
Alberg	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1
Apartament	5	22	11	13	16	19	3	0	0	9
Caravana	0	7	0	4	6	7	1	0	1	4
Càmping	4	24	25	20	27	46	12	21	2	4
Est. Rural	21	19	32	24	63	65	13	3	6	3
Hotel	120	58	20	41	51	55	34	10	8	5
Total	151	136	91	105	170	194	63	34	19	27

Taula 19:: Característiques, per tipus d'allotjament escollit, prioritzades durant la pandèmia

	Pels serveis	Econòmic	Grau massificació	Mesures anticonvid	Tranquil	Pròxim a natura	Activitats	Infants	Sostenibilitat	Altres
2 ^a residència	0	1	0	0	2	1	0	1	1	0
Alberg	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Apartament	5	21	10	7	14	17	7	0	0	10
Caravana	0	7	0	5	6	7	2	0	1	5
Càmping	5	31	19	16	31	43	15	24	3	3
Est. Rural	35	42	48	32	98	106	22	3	8	8
Hotel	191	76	28	58	60	71	44	10	8	5
Total	237	179	105	118	211	245	90	38	21	32

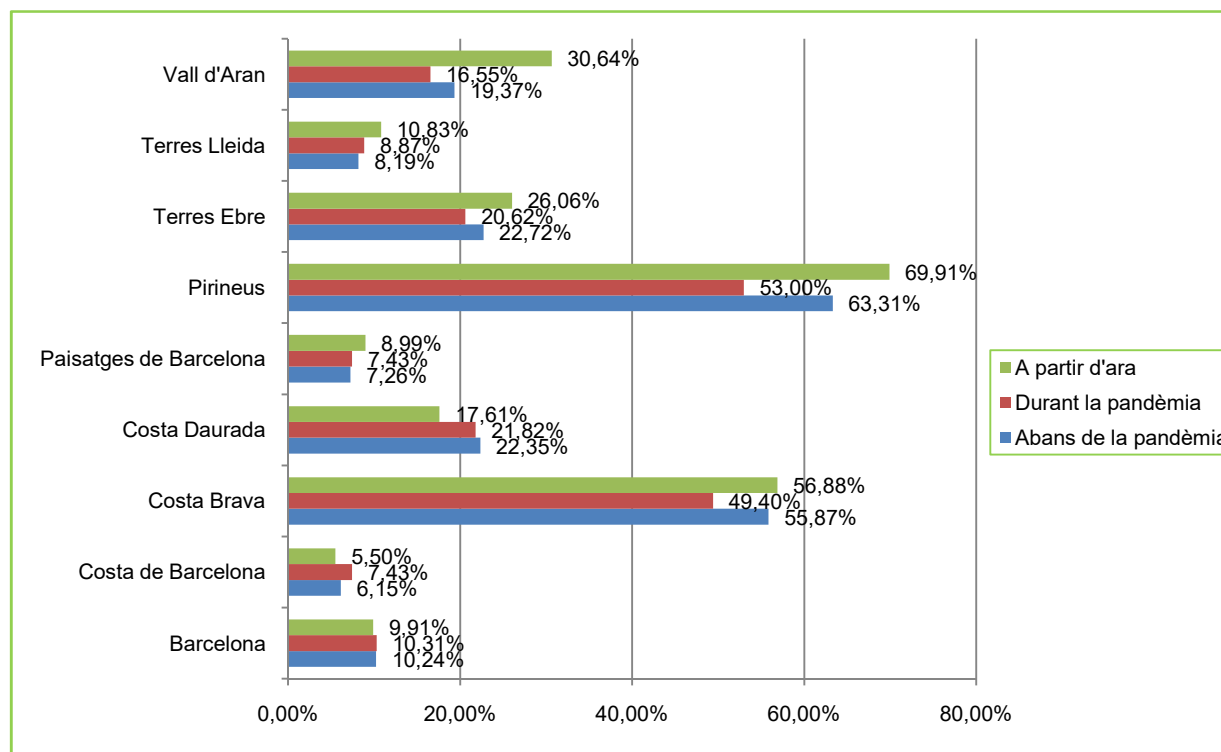
Taula 20 : Característiques, per tipus d'allotjament escollit, prioritzades a partir de la pandèmia

Així doncs, s'observa que la característica principal per la qual se selecciona l'establiment es repeteix en el temps i el seu ordre de rellevància també:

- En el cas de l'hotel, els serveis que ofereix és el més atractiu per la persona viatgera, tot i que com ja s'ha dit aquest aspecte perd força en època de COVID.
- En el turisme rural, la proximitat a la natura i la tranquil·litat són els trets més atractius, uns ítems que pugen encara més a partir d'ara.
- En el dels càmpings s'esmenta la proximitat a la natura com característica més atractiva, que manté el seu valor en el temps.
- I en els apartaments turístics predomina, també estable en el temps, el criteri econòmic.

2.2.9. Marques turístiques més visitades abans de la COVID, durant la COVID i previsió a partir d'ara

El pròxim gràfic mostra les marques turístiques més visitades per les persones enquestades abans de la pandèmia i durant aquesta i la seva intenció a partir d'ara.

Gràfic 27 : Marques turístiques més visitades abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara

En els tres moments, Pirineus i Costa Brava són les de més percentatge d'eleccions i sembla que generaran més interès a partir d'ara.

Els Pirineus, abans de la pandèmia, va ser visitat pel 63,31% de persones enquestades, durant la pandèmia l'interès va decreïxer al 53%, i a partir d'ara hi vol anar el 69,91% de les persones, superant el valor pre-pandèmia en un 6%. Cal recordar que a la marca Pirineus és on es concentra la major quantitat d'establiments turístics rurals (961 establiments rurals, que representen un 65,10% de l'oferta d'hotels+càmpings+ allotjaments rurals).

En relació a la Costa Brava, la tendència és similar. Abans de la pandèmia era visitada pel 55,87%, durant la COVID baixa, i a partir d'ara la visitaria el 56,88%, retornant doncs a la situació anterior i superant el valor pre-pandèmia només en un 1%. En aquest cas la Costa Brava és la segona que presenta més establiments rurals (500, un 36,60% del conjunt d'hotels+càmpings+ allotjaments rurals) i conviu amb una marca de costa consolidada.

Una altra marca de muntanya que sembla serà a partir d'ara més visitada que abans de la COVID és la Vall d'Aran, que passa del 19,37% al 30,64%, i se situa al capdavant en quant a augment percentual. Així passa del cinquè lloc d'abans de la pandèmia al tercer, tot i ser la marca més petita i tenir menys establiments rurals (és clar, tret de Barcelona).

Si ens fixem en les altres marques de costa, excepte Terres de l'Ebre, la Costa de Barcelona, Barcelona i la Costa Daurada, zones geogràfiques molt poblades, decreix en totes la intenció de viatjar-hi respecte a abans de la pandèmia.

2.2.10. Com ha influenciat la COVID en la manera de viatjar

A través d'una pregunta oberta al final de l'enquesta s'ha copsat l'opinió de la població enquestada sobre com considera que la Covid ha influenciat en la seva manera de viatjar. S'han identificat diverses opinions de les quals destaquen les següents per ser les que més persones les han manifestat:

- El canvi de destinació ha estat l'aportació principal, observant que els viatges dintre de Catalunya, i en menor mesura a l'Estat Espanyol han guanyat pes entre la població, enfront als viatges a l'estranger, que generen més incertesa. El turista posa l'interès en realitzar sortides de proximitat per raons com les restriccions i evitar els costos de proves PCR. A més, aquesta tendència va de la mà de viatjar amb el vehicle propi, evitant el transport públic o de passatgers, com avions, trens i creuers, per tenir llibertat però amb major seguretat (grup bombolla) en els desplaçaments i tornar a casa si hi ha canvis en les mesures sanitàries. En casos que no es vol evitar el desplaçament a l'estranger es dona preferència a països pròxims on s'arriba en vehicle o en curts trajectes aeris.
- A banda del cotxe, ha aparegut una tendència cap a l'ús d'autocaravanes, campers i furgonetes, que formen part del desplaçament en vehicle propi i eviten aglomeracions en la destinació. És la segona tendència més identificada en el canvi de forma de viatjar. La gent posa molta atenció en evitar espais tancats i massificats, analitzant la destinació per abstenir-se de zones d'alt risc de contagi. També presta atenció en l'elecció de l'allotjament, buscant aquells que permeten evitar espais compartits amb altres persones, com menjadors de grans hotels, i la proximitat a espais naturals i a l'aire lliure, com cases rurals i càmpings, prioritzant els d'ús individual o gairebé individual.

- Les característiques dels acompanyants de viatge també han variat, doncs es viatja molt més amb el nucli familiar o amistats properes i en grup reduït.
- Una part rellevant de la població enquestada considera que ha reduït els dies de desplaçament, en nombre de viatges i en durada dels mateixos. En molts casos fins i tot desapareixent, doncs les condicions de salut personal convertien al turista en persona d'alt risc, o bé les condicions econòmiques no eren favorables. D'altres persones atribueixen la reducció del nombre de viatges a la complexitat de les regulacions i a la por de contagi, i en molts casos aquests s'han convertit en excursions d'un dia sense pernoctació fora del domicili habitual. En el que si coincideix la majoria de la gent que considera que ha vist reduït el nombre de viatges que realitzaven és en que tenen ganes de reprendre els costums habituals tan bon punt considerin òptima la situació, en molts casos afavorida per la tranquil·litat que els hi dona la vacuna contra la COVID.
- Desenvolupant la idea de recuperar els viatges, un volum considerable de respostes consideren que la seva manera de viatjar no s'ha vist alterada més enllà de les afectacions de les restriccions, doncs mantenen les seves preferències de viatge adaptades al que la normativa ha permès i aplicant més precaució i atenció a les mesures higièniques. Un dels motius principals amb els que han justificat aquesta elecció és en que, prèviament a la pandèmia, les destinacions properes i a la natura, en allotjaments i espais poc freqüentats, i desplaçant-se amb el vehicle propi, ja formaven part de les seves preferències.
- En menor mesura algunes persones no semblen propenses a reprendre els viatges aviat, doncs la pandèmia els genera por per diferents raons, per exemple per tenir persones de risc al seu càrrec o treballar en sectors que poden posar en risc a d'altres en cas de contagi. També es té por al comportament "irresponsable" de part de la població envers les mesures sanitàries, si bé alguns reconeixen que per adaptar-se als nous requeriments cal pràctica i temps.
- Finalment, i contrastant amb les tendències principals identificades, de manera esporàdica algunes persones manifesten que la situació viscuda fins ara els ha incrementat les ganes de viatjar després de tantes restriccions i que voldran realitzar estades més llargues de vacances per no estar a casa.

3. TREBALL DE CAMP: ENTREVISTES A PROFESSIONALS DEL SECTOR TURISME

Inicialment, i com s'explica al punt 1.7 Turisme rural a Catalunya i COVID: 2021, i donat que les dades que oferien l'Idescat i l'INE només arribaven fins el mes de juliol, es va creure oportú demanar informació a experts en l'àmbit sobre com havia anat la temporada d'estiu 2021, especialment en relació al turisme rural front a d'altres tipus d'allotjaments objecte d'estudi: hotels i càmpings.

Posteriorment tot i publicar-se al novembre les dades del tercer trimestre, la idea de les entrevistes es va mantenir perquè es va considerar que l'opinió dels professionals del sector podia donar més valor a la recerca i reforçar algunes conclusions, a la vegada que completava l'opinió dels propis allotjaments rurals i el potencial turista del mercat català.

Per assegurar la representativitat i pluralitat d'opinions es van seleccionar experts del turisme, preferentment de l'àmbit públic, amb una visió àmplia del sector i no centrada en el turisme rural. A poder ser de 3 marques turístiques diferents mínim. En aquesta línia, de l'àmbit públic, es va cercar una persona de l'àmbit municipal, una de l'àmbit autonòmic i una de l'àmbit estatal:

- De l'àmbit municipal es va sol·licitar per mail una entrevista al Cap de l'Àrea de Turisme de Montblanc, i professor associat de la URV i la UOC, Joaquim Queralt, qui va acceptar la invitació. L'entrevista es va realitzar el 7 d'octubre del 2021. La gravació va durar 23'. Representaria la marca Costa Daurada.
- Com a representació estatal es va contactar amb l'Adjunt a la direcció per les Terres de l'Ebre, del Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona, Albert Folch, que també va accedir a ser entrevistat, en aquest cas el dia 4 d'octubre del 2021. La gravació va durar 28'. Representaria la marca Terres de l'Ebre.
- De l'àmbit autonòmic es va contactar amb l'Oficina de Turisme de Catalunya a Lleida i Pirineus, fent la sol·licitud per correu per entrevistar algun professional disponible. No es va rebre cap resposta. Es pretenia representar la marca Pirineus.

Donada la manca de resposta i que la marca Pirineus és la que concentra major oferta de turisme rural, es va sol·licitar també una trobada amb el Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, concretament al Departament de Promoció i màrqueting. Malauradament, tot i rebre una primera resposta d'aquest organisme i fer que s'enviessin les preguntes, no va haver-hi retorn ni cap proposta de data d'entrevista fins el moment de tancar el present estudi.

Finalment, aprofitant la proximitat, es va cercar l'expertesa d'algun/a professional de l'Eurecat de Vila-seca, antic Parc Científic i Tecnològic de Turisme i Oci, entitat on s'hi troben representades organitzacions, universitats i administracions vinculades amb l'àmbit turístic. D'aquesta organització del territori sí que es va aconseguir una entrevista, en aquest cas amb el Cap del Laboratori d'Innovació i Intel·ligència Turística, Jordi Calabuig. Va tenir lloc el 25 d'octubre del 2021. La gravació va durar 13'.

Així doncs es van poder realitzar només tres entrevistes les quals es poden escoltar senceres a partir dels arxius adjunts de l'annex 4. Les persones entrevistades van accedir a la seva gravació de la conversa i la imatge.

Les entrevistes es van realitzar en línia a través de l'aplicació Zoom, acordant prèviament un dia i hora de trobada, i enviant a cada expert l'enllaç corresponent.

El guió de l'entrevista tenia els quatre apartats següents:

1. Breu explicació sobre com l'expert considerava que ha incidit la COVID en el turisme rural català en comparació a la influència que ha tingut en els càmpings i els hotels. (En el seu territori i/o a Catalunya)
2. Donat que encara no hi havia actualitzades les dades estadístiques del tercer trimestre del 2021 (període estival), quina valoració en feia d'aquesta temporada en el turisme rural català, en comparació als càmpings i els hotels. (En el seu territori i/o Catalunya)
3. Quines creia que són les previsions pels propers anys pel turisme rural català motivades per la pandèmia: tendències, novetats...
4. I si considerava que la pandèmia deixava algun aspecte positiu en el turisme rural català, i en cas afirmatiu quin o quins.

4. CONCLUSIONS I DARRERES REFLEXIONS

Després d'aquests mesos de recollida d'informació i estudi de les dades obtingudes, arriba el moment de comentar el resultat de la hipòtesi plantejada, així com altres conclusions que se'n deriven d'aquest treball de recerca. La idea és reforçar aquestes conclusions que s'extrauen fent referència a alguns punts del treball així com a diferents declaracions de les entrevistes fetes a les persones expertes. Aquestes conclusions són:

Els efectes negatius de la COVID-19 a Catalunya han estat menors en els establiments d'allotjament rural que en càmpings i en hotels

En primer lloc i com a principal conclusió de la recerca, s'observa el compliment de la hipòtesi plantejada. És cert que la incidència negativa de la COVID-19 a Catalunya ha estat menor en els allotjaments rurals que en càmpings i hotels, doncs els efectes sobre la davallada de turistes i pernотacions no han estat tan devastadors com en el cas de càmpings i d'hotels. Tot i així, és obvi que la repercussió negativa s'ha deixat notar en l'agroturisme en determinades èpoques de l'any. Aquesta afirmació es fa tenint present el pes del turisme rural a Catalunya en relació al que hi tenen el sector hotelier i els càmpings, és a dir, agafant les dades de manera proporcional.

Es pot verificar tant per les estadístiques de l'apartat 1.5 del treball, que mostren que tant en turistes com en pernотacions la davallada percentual va ser menor que en càmpings i hotels, així com també amb la informació de l'apartat 2.1.6, on es posa de manifest que la majoria dels mateixos establiments rurals (més del 62%) confirmen que són a qui menys els ha afectat la pandèmia, i una majoria encara més gran (més del 84%) esmenta als hotels com a més afectats.

Aquesta conclusió es fonamenta en dues raons principals:

- La primera, que a l'hora de viatjar durant la pandèmia **s'ha donat molta més importància a la prevenció i seguretat** que a d'altres factors, i per tant les característiques que té el turisme rural, com el fet d'estar en espais oberts i naturals, que permeten preservar el grup bombolla i també proporcionar una major distància social, han estat essencials per evitar un descens tan marcat de turistes i de nits d'estada com ha passat en càmpings i sobretot en hotels, que d'entrada són establiments més massificats i per tant de major risc.

La idea es corrobora a l'apartat 2.1.12 del treball, en el que es veu els propietaris i les propietàries dels establiments relacionen aquestes característiques com les principals per atraure clients, i a l'apartat 2.2.8 en el que s'observa que abans de la pandèmia es donava molta més importància als serveis que oferia l'allotjament i no a la resta de condicions.

De la mateixa manera, Jordi Calabuig, cap del Laboratori d'innovació i intel·ligència turística de l'Eurecat comentava que els establiments rurals han posat en valor allò que tenen, que és l'entorn, l'aire lliure i el paisatge. Mentre que el Cap de l'àrea de turisme de Montblanc, i professor associat de la URV i la UOC, Joaquim Queralt, afegia que aquestes característiques no eren exclusives de l'oferta rural i matisava que "hotels petits i càmpings situats en zones poc massificades, com poden ser els Pirineus o les zones d'interior de Catalunya, també han funcionat". Per la seva part, Albert Folch, adjunt a la

direcció per les Terres de l'Ebre, del Patronat de turisme de la Diputació de Tarragona, també en la línia de les visions anteriors, expressava que la demanda va fugir de llocs on era més procliu estar en contacte amb més gent i es van buscar llocs on els espais oberts fossin l'eix central, tant en destinacions com en tipologies. I precisament va comentar que les cases rurals fora dels nuclis urbans van tenir molta més demanda quan es va poder viatjar i esmentà com a exemple les paraules de la Presidenta de l'associació de turisme rural de la Terra Alta a l'estiu del 2020: "Si hagués tingut tres agostos més els hauria omplert els tres" doncs va haver de dir no al triple de gent de la que tenia capacitat el seu allotjament.

- I la segona causa, que **el mercat internacional s'ha frenat gairebé al complet durant la pandèmia**, essent el que més ha baixat com s'indica a l'apartat 2.1.7. Aquells establiments que depenien d'aquest mercat, han patit més la davallada de turistes. No és el cas del turisme rural, que té poca dependència del mercat internacional en comparació als càmpings i especialment als hotels com es pot veure en el punt 3 de l'apartat 1.5.

Aquest argument el ratifiquen els experts entrevistats. Jordi Calabuig, explicava que la incidència més negativa de la COVID-19 va ser en el sector d'allotjaments hotelers i els apartaments, doncs tenien una major dependència de mercats internacionals. I afegia que el turisme rural havia treballat molt amb turisme domèstic, el qual ja era el seu principal client. Per la seva banda, Joaquim Queralt reiterava que el turisme rural havia resistit millor la crisi pandèmica perquè el seu client és de proximitat i era el que s'havia pogut desplaçar. Albert Folch coincidia en que qui més va patir la davallada van ser les grans cadenes hoteleres i que els establiments rurals van ser els que menys la van patir per la menor demanda internacional que tenen.

En qualsevol cas les afectacions econòmiques negatives de la pandèmia en el turisme rural han estat també molt altes, i no tan sols a causa de mesures implementades pel PROCICAT i pel Govern com confinaments, restriccions de mobilitat i d'aforament, que han fet baixar el nombre de clients, sinó també per la despesa inesperada que han generat les mesures preventives exigides (increment d'hores neteja, compra de gel i productes de desinfecció, pantalles, mascaretes, senyalització d'espais, etc.), per l'augment de cancel·lacions a darrera hora, i per la implementació de mesures pròpies per incentivar la demanda (com abaixar preus, no penalitzar les cancel·lacions o oferir determinades ofertes, entre d'altres), tal i com es posa de manifest als apartats 2.1.9 i 2.1.10 d'aquest estudi.

La COVID ha fet buscar noves formes de viatjar

Una segona conclusió que surt del treball és que la COVID-19 ha fet buscar noves formes de viatjar. Inicialment per evitar posar en risc la salut, un fet que ha afavorit la tria del turisme rural. A continuació s'indiquen diferents canvis observats, els quals en algun cas mostren la tendència, o bé la intencionalitat, de mantenir-se i/o pujar:

- **Augment del turisme domèstic:** així per exemple en l'apartat 1.6 la periodista Vivi Hinojosa explicava a l'estiu de l'any passat que a nivell de tot l'Estat espanyol, estadísticament hi havia hagut un canvi en la demanda que havia afavorit el turisme d'interior i l'interès per indrets amb pocs habitants. I al punt 2.2.10 s'explica com a principal canvi per part del turisme català que han augmentat els viatges dintre de Catalunya, i en menor mesura a l'Estat Espanyol. Sovint s'han realitzat sortides de proximitat per les restriccions, per

evitar els costos de proves, i sobretot en vehicle propi per preservar el grup bombolla i poder retornar a casa ràpidament davant qualsevol canvi normatiu o simptomatologia detectada. I en casos que no es podia evitar el desplaçament a l'estranger es donava preferència a països pròxims on s'arribés en vehicle.

Tot i que de moment el turisme interior serà predominant, en la meua opinió aquest augment probablement es frenarà a mesura que la vacunació es faci extensiva a tota la població i s'obri la possibilitat de tornar a fer viatges entre països sense control exhaustiu o amb el passaport COVID. El turisme internacional de fet ja es reprèn lentament, tot i que és difícil preveure en quina mesura i a quina velocitat ho farà, donades les noves onades i variants del virus que van apareixent.

- **Creixement del turisme en família i disminució de viatjar amb amiguats:** a partir de les enquestes realitzades, a l'apartat 2.1.8 es mostra com durant la pandèmia ha augmentat el turisme en família i ha disminuït el turisme amb amics. Un fet motivat per les limitacions de barrejar grups bombolla. En aquest sentit a l'apartat 2.2.5 s'observa que el rural és l'únic tipus d'establiment que mostra en tot moment una tendència ascendent i no retorna a valors precovid.
- **Intencionalitat de fer viatges més curts:** sembla que a partir d'ara hi ha la intenció de realitzar viatges més curts, d'1 a 3 nits. És aquest segment l'únic que supera valors d'abans de la pandèmia (+2,68%) segons es comenta a l'apartat 2.2.6.
- **Lleugera tendència a la desestacionalització:** l'apartat 2.2.7 mostra que més de la meitat de les persones enquestades a partir d'ara volen viatjar tot l'any i no en períodes típics de vacances, un percentatge superior en més de 10 punts al d'abans de la pandèmia. I també així ho perceben el 23,17% dels establiments enquestats (2.1.11). La desestacionalització afavoriria al turisme rural, doncs com diu Albert Folch "... el turisme rural és molt estacional, ja que depèn molt de la demanda catalana i espanyola i de perfil familiar. Això els fa dependre de ponts i vacances".

El meu parer és que la desestacionalització no serà únicament conseqüència de la COVID-19 sinó que també influiran en aquest sentit el canvi climàtic (amb uns hiverns cada cop més suaus) o noves maneres de treballar (com el teletreball, el treball per projectes, incentius laborals o d'altres) que propiciaran major flexibilitat vacacional a les persones i la possibilitat de treballar en remot des de fora del domicili habitual.

- **La poca massificació i més tranquil·litat seran característiques més valorades a l'hora de triar allotjament:** si es comparen les característiques per les que se selecciona un determinat tipus d'allotjament abans de la pandèmia i a partir d'ara, s'observa que el grau de massificació i la tranquil·litat es tindran més en compte en el futur que en el passat. Pel que fa a la proximitat a la natura, aquest aspecte ja ocupava el segon lloc abans de la COVID-19, i ara tindrà un valor similar però passaria a ser la primera característica a valorar. En canvi, els serveis de l'establiment, que abans era la màxima prioritat a l'hora d'escollir, és un factor que tot i tornar a

recuperar importància no arriba a antics valors, i se situa en segona posició (veure gràfic 26).

- **Canvis a l'hora d'escollir destinació turística dins de Catalunya:** s'evidencia en el gràfic 27, que la intenció de viatjar a partir d'ara és desplaçar-se a llocs d'interior, sobretot de muntanya, on hi hagi menys turisme de masses. Joaquim Queralt, per exemple, explicava en aquest sentit que “el turisme domèstic ha descobert que a banda dels Pirineus, hi ha altres llocs on també hi ha verd, espais bonics i paisatges per descobrir com és el cas de les Terres de l'Ebre”.
- **Ús creixent d'autocaravanes, càmpers i furgonetes en els desplaçaments:** aquesta opció turística, tot i que s'ha emprat per un reduït nombre de turistes, de fet s'utilitza més que abans, i ocupa el segon lloc com a resposta a la pregunta pels canvis realitzats en la manera de viatjar. La qüestió és evitar transports públics o de molts viatgers amb la finalitat de preservar la salut del grup bombolla, i aquest tipus de vehicle és ideal en aquest sentit.

La recuperació ha estat més ràpida en el turisme rural que en els hotels i els càmpings

La causa més probable de la recuperació del turisme, probablement es podria situar en l'inici de la vacunació de la població. En qualsevol cas aquesta recuperació no ha estat igual en tots els tipus d'establiment turístic, i una vegada més el turisme rural ha estat el més beneficiat, sens dubte per les mateixes dues raons descrites a la primera conclusió.

Les dades de la taula 16, a l'apartat 1.7.2 mostren clarament que la realitat ha estat aquesta, i al juliol passat l'únic tipus d'allotjament que va arribar a xifres d'abans de la pandèmia va ser el rural. Els mateixos establiments de la recerca van donar senyals de recobrar progressivament la normalitat com es pot llegir als apartats 2.1.4 i 2.1.5 d'aquesta recerca.

La COVID-19 també ha tinguts alguns beneficis pel turisme rural

Tot i semblar estrany, i que no totes les persones no ho valorin així, l'acció de la pandèmia també ha provocat algunes reaccions beneficioses en el turisme rural. Hem de saber apreciar que la pandèmia ha accelerat la transformació d'alguns aspectes de l'agroturisme amb l'objectiu de reduir l'impacte de la crisi econòmica que se'n derivava. A l'apartat 2.1.11, s'observa que el 53,67% dels establiments rurals enquestats troben algun benefici com a resultat de la pandèmia. Els més destacats segons el seu criteri, la desestacionalització de la demanda i l'atracció de nous mercats (que caldrà treballar per fidelitzar).

Però se n'observen d'altres. Així per exemple el fet d'evitar el contacte o d'arribar a més clients s'han adoptat mesures de digitalització que probablement no estaven previstes o es preveïen implementar més lentament. També ha permès fomentar la creació de nous productes, i diversificar en activitats i oferta gastronòmica per atraure nous turistes. I en definitiva, tot plegat, ha fet augmentar una competitivitat saludable dins el propi sector.

Com a punt final d'aquest treball cal aturar-se i reflexionar sobre la incertesa del què passarà a partir d'ara. De fet, tal com afirmen els tres experts entrevistats, hi ha un

gran debat sobre cap a on anirà el turisme. La primera teoria, explica Jordi Calabuig, és que “aquesta pandèmia ens ha servit per reflexionar i les tendències canviaran cap a un turisme més diversificat pel que fa als mercats, i més sostenible amb el medi ambient. Aquestes tendències ja existien abans de la pandèmia però amb aquesta s’han accentuat”. Aquesta teoria és defensada també per Joaquim Queralt, que creu que és el que realment passarà tot i que també explica que “molta gent que s’ha dedicat a fer turisme rural durant la pandèmia ho ha fet perquè no tenia alternativa, potser si ara quan estigui tot obert pogués triar a on anar, s’oblidaria de les cases rurals”. La segona teoria defensa que tot tornarà a com era abans i que aquests dos anys de pandèmia han sigut només un parèntesi. Albert Folch, adopta una postura intermitja i creu que “... potser no serà una cosa ni l’altra, i la gent començarà a pensar-se molt més quan fa un viatge, a on el fa i la seva durada. Quan s’agafi un avió serà per més dies i no per escapades de pocs dies com es feia ara, també per la consciència a la petjada de carboni”.

Per la seva part, Ignacio de las Cuevas, director d’operacions del departament d’Innovació turística d’Eurecat, en unes declaracions a la Vanguardia opina que hi dibuixa un canvi de paradigma de les destinacions turístiques de *sun, sea and sand* (sol, mar i arena) a les *safe, sustainable and smart* (segures, sostenibles i intel·ligents).

I pel que fa concretament al turisme rural, Joaquim Queralt per exemple, creu que hi haurà una conscienciació social sobre la crisi climàtica que afavorirà al turisme rural per les característiques que aquest té. Mentre que Albert Folch, dona algunes recomanacions pel turisme rural: tenir molta cura de la sostenibilitat, desconcentrar de l’activitat turística, treballar en la recerca de la despesa oferint valor afegit a l’experiència (i no abaixant preu), diversificar les activitats pròpies i de les empreses d’activitats del voltant, i fer un esforç en internacionalitzar el turisme rural.

En la meua opinió la pandèmia no ha estat només un parèntesi, alguna cosa ha quedat, i servirà per afavorir la transformació cap un turisme més responsable, que sens dubte impulsarà el creixement del turisme rural. Però també em plantejo aquest canvi amb certa recança de que aquest *boom* pel turisme rural pugui perjudicar els valors que el caracteritzen si hi ha una massificació, doncs determinats comportaments podrien influir negativament en la conservació de l’entorn natural i del patrimoni cultural, un fet que ja s’ha vist aquest últim any i se n’ha deixat constància en algun reportatge.

Estic d’acord en que es produirà una desestacionalització, com ja s’ha comentat abans, en la necessitat d’innovar constantment per atraure l’agroturisme i també penso que manca arribar d’alguna manera al mercat internacional per quan es recuperi, perquè el mercat estranger ja era molt residual i la pandèmia no ha impulsat la seva captació. I finalment, com a professional del sector que voldria ser, demano que governs i institucions impulsin polítiques ambientals de debò perquè el turisme sostenible sigui una realitat.

5. BIBLIOGRAFIA

Marc legal

- DECRET 75/2020, de 4 d'agost, de turisme de Catalunya <<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=879876#>>
- LLEI 13/2002, de 21 de juny, de turisme de Catalunya <<https://www.parlament.cat/document/nom/TL%2021ln.pdf>>

Estadístiques

- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. Indicadors anuals. Sectors econòmic: Turisme (última actualització 29/10/2021) <<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=anuals&n=10052>> [consulta agost a novembre del 2021]
- INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. Viajeros, pernoctaciones por tipo de alojamiento por comunidades y ciudades autónomas (última actualizació: octubre 2021) <<https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=2941>> [consulta agost a novembre del 2021]

Pàgines web d'entittas

- AGÈNCIA CATALANA DE TURISME. Dossier de premsa de l'agència catalana de Turisme (sd) <<http://act.gencat.cat/dossier-de-premsa/>> [consulta agost a setembre del 2021]
- AGÈNCIA CATALANA DE TURISME. Guia d'establiments de Turisme Rural (2012) <<http://act.gencat.cat/wp-content/uploads/2012/06/GuiaTurismeRural.pdf>> [consulta 10-08-2021]
- AGÈNCIA CATALANA DE TURISME. Informació de seguiment de l'activitat turística Covid19 (sd) <<http://act.gencat.cat/informacio-seguiment-activitat-turistica-covid-19/>> [consulta agost a setembre del 2021]
- DEPARTAMENT D'EMPRESA I TREBALL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA. Balanços d'activitat turística (última actualització: 15/9/2021) <<http://empresa.gencat.cat/ca/departament/serveis/estudis-i-estadistiques/turisme/balancos-activitat-turistica/>> [consulta agost a setembre del 2021]
- GENERALITAT DE CATALUNYA. Agència Catalana de Turisme. Turisme rural. (sd) <<http://act.gencat.cat/programes/turisme-rural/>> [consulta 10-08-2021]
- GENERALITAT DE CATALUNYA. Guia oficial d'establiments turístics (sd) <<http://establimentsturistics.gencat.cat/rtcwebguies/AppJava/Turisme.jsp?pst=3&lg=>>> [consulta abril - agost 2021]

Notícies, articles i reportatges

- CANALÍS, XAVIER. «Hotel, casa rural y apartamento: búsquedas y reputación en la era COVID» [en línia] *Hosteltur.com* de 02/12/2020 <https://www.hosteltur.com/140907_hotel-casa-rural-y-apartamento-busquedas-y-reputacion-en-la-era-covid.html> [consulta 13-06-2021]
- COLL, BERNAT. «El desconfiamiento comarcal dispara las reservas de turismo rural en Cataluña» [en línia] *El País* de 12/03/2021 <<https://elpais.com/espana/catalunya/2021-03-12/el-desconfinamiento-comarcal-dispara-las-reservas-de-turismo-rural-en-cataluna.html>> [consulta 23-04-2021]
- GONZÁLEZ, TAIANA. «¿Cómo ha impactado la COVID-19 en el turismo rural español?» [en línia] *Hosteltur.com* de 29/10/2020

- <https://www.hosteltur.com/140181_como-ha-impactado-la-covid-19-en-el-turismo-rural-espanol.html 29/10/20> [consulta 04-08-2021]
- GONZÁLEZ, TAIANA. «El turismo rural y el desafío de afianzar al nuevo cliente de la pandemia» [en línia] *Hosteltur.com* de 13/06/2021 <https://www.hosteltur.com/144804_el-turismo-rural-y-el-desafio-de-afianzar-al-nuevo-cliente-de-la-pandemia.html> [consulta 04-08-2021]
  - IBÁÑEZ DE ALDECOA, JAVIER. «Turismo rural como respuesta a la COVID-19» [en línia] *Newsletter CaixaBank research* de 26/04/21 <<https://www.caixabankresearch.com/es/analisis-sectorial/turismo/turismo-rural-como-respuesta-covid-19>> [consulta 13-06-2021]
  - REDACCIÓ. «El turismo catalán pierde 15.000 millones por la COVID» [en línia] *Hosteltur.com* de 28/12/2020 <https://www.hosteltur.com/141365_el-turismo-catalan-en-una-situacion-dramatica-pierde-15000-millones.htm> [consulta 13-06-2021]
  - REDACCIÓ. «El turismo rural catalán cierra un verano "muy positivo" con ocupaciones del 90%» [en línia] *Crónica Global* de 30/09/2020 <https://cronicaglobal.elespanol.com/business/turismo-rural-catalan-cierra-verano-muy-positivo-con-ocupaciones-90_390156_102.html> [consulta 17-08-2021]
  - REDACCIÓ. «Els catalans omplen les cases rurals per Setmana Santa, però no els hotels» [en línia] *Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals- Notícies 324-TV3 i Catalunya Ràdio* de 14/03/2021 i 15/03/21 <<https://www.ccma.cat/324/els-catalans-omplen-les-cases-rurals-per-setmana-santa-pero-no-els-hotels/noticia/3083177/>> [consulta 23-04-2021]
  - REDACCIÓ. «La Costa Brava y las casas rurales catalanas se llenan de turistas en agosto» [en línia] *El Periódico* de 14/08/2021 <<https://www.elperiodico.com/es/economia/20210814/costa-brava-casas-rurales-catalanas-11990154>> [consulta 17-08-2021]
  - REDACCIÓ. «La demarcació de Tarragona tancarà l'agost arribant a ocupacions del 90%» [en línia] *canalreustv.cat* de 24/08/2021 <<http://www.canalreustv.cat/noticies/la-demarcacio-tarragona-tancara-lagost-arribant-ocupacions-del-90>> [consulta 24-08-2021]
  - REDACCIÓ. «Los cinco retos a los que se enfrenta el turismo rural» [en línia] *Hosteltur.com* de 11/06/2021 <https://www.hosteltur.com/144774_lo-cinco-retos-a-los-que-se-enfrenta-el-turismo-rural.html> [consulta 04-08-2021]
  - ROVIRA, ADRIÀ. «El Govern se lanza a la recuperación del turismo internacional en Cataluña» [en línia] *elnacional.cat* de 10/05/2021 <https://www.elnacional.cat/es/economia/govern-lanza-recuperacion-turismo-internacional-catalunya_608423_102.html> [consulta 04-08-2021]
  - S. OLLER, S/ J. RICO, J./ SANS, S. «Las reservas se disparan en las casas rurales de toda Catalunya» [en línia] *La Vanguardia* de 16/03/2021 <<https://www.lavanguardia.com/vida/20210316/6375952/reservas-disparan-casas-rurales-toda-catalunya-catalunya-covid-confinamiento.html>> [consulta 23-04-2021]
  - SANS, SARA. «El sector turístico prevé estar al 100% en dos años» [en línia] *La Vanguardia* de 14/03/2021 <<https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20210314/6375054/sector-turistico-preve-dos-anos-recuperacion-covid-espana.html>> [consulta 23-04-2021]
  - VIVI, HINOJOSA. «Turismo rural y campings, vencedores en este verano tan atípico» [en línia] *Hosteltur.com* de 17/08/2020

<https://www.hosteltur.com/138588_turismo-rural-y-campings-vencedores-en-este-verano-tan-atipico.html> [consulta 17-08-2021]

- BADELL, JOSEP. «La gran evasió» [en línia] *Programa 30 minuts, TV3* 12/09/2021 <<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/30-minuts/la-gran-evasio/video/6118255/>> [consulta 12-09-2021]

Estudis

- *Estudio de tendencias turísticas* (2021) «La COVID-19 dispara el interés por el turismo rural y el ecoturismo» [en línia] *Hosteltur.com* de 27/02/2021 <https://www.hosteltur.com/142595_la-covid-19-dispara-el-interes-por-el-ecoturismo-y-el-turismo-rural.html> [consulta 04-08-2021]
- *Estudio sobre el turismo rural post COVID-19* (2020) «Intención viajera post COVID-19» [en línia] *EscapadaRural.com* de 15/06/2020 <<https://www.escapadarural.com/blog/estudio-turismo-rural-post-covid-19/>> [consulta 04-08-2021]
- *Impacte de la crisi turística originada per la COVID-19 sobre l'economia catalana* (2020) [en línia] Grup d'Anàlisi Quantitativa Regional (AQR-UB) AQR COVID-19 / #10 de 5/06/2020 <https://www.ub.edu/aqr/covid19/docs/AQR_Covid19_Turisme_cat.pdf> [consulta 24-08-2021]

6. LLISTES DE TAULES, GRÀFICS I IMATGES

Taules

- **Taula 1:** Turistes estrangers per país de residència habitual 2019
- **Taula 2:** Evolució del nombre de places de turisme rural a Catalunya
- **Taula 3:** Evolució dels establiments turístics a Catalunya: hotels, càmpings i establiments rurals (2016-2021)
- **Taula 4:** Evolució de places turístiques a Catalunya: hotels, càmpings i establiments rurals (2016-2020)
- **Taula 5:** Establiments turístics de Catalunya per marques turístiques
- **Taula 6:** Places turístiques de Catalunya per marques turístiques
- **Taula 7:** Evolució del nombre d'establiments rurals a Catalunya per marques turístiques (2019-2021)
- **Taula 8:** Persones que han viatjat a Catalunya segons mercats i tipus d'allotjament (2019-2020)
- **Taula 9:** Pernotacions a Catalunya segons mercats i tipus d'allotjament (2019-2020)
- **Taula 10:** Turistes internacionals a Catalunya (2019 i 2020)
- **Taula 11:** Viatgers en allotjaments rurals a Catalunya (2019-2020)
- **Taula 12:** Pernotacions en allotjaments rurals a Catalunya (2019-2020)
- **Taula 13:** Comparativa turistes i pernoctacions en allotjaments rurals a Catalunya els mesos d'abril (2019-2021)
- **Taula 14:** Turistes rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021
- **Taula 15:** Pernotacions en establiments rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021
- **Taula 16:** Comparativa turistes i pernoctacions en allotjaments rurals a Catalunya els mesos de juliol (2019-2021)
- **Taula 17:** Enviament d'enquestes a establiments rurals per marca i resposta
- **Taula 18:** Característiques, per tipus d'allotjament escollit, prioritzades abans de la pandèmia
- **Taula 19:** Característiques, per tipus d'allotjament escollit, prioritzades durant la pandèmia
- **Taula 20:** Característiques, per tipus d'allotjament escollit, prioritzades a partir de la pandèmia

Gràfics

- **Gràfic 1:** Evolució dels establiments de turisme rural a Catalunya
- **Gràfic 2:** Recerca de les paraules "hotel", "casa rural" i "apartament" a Google (2019 i 2020)
- **Gràfic 3:** Turistes rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021
- **Gràfic 4:** Pernotacions en establiments rurals a Catalunya per mesos. Anys: 2019, 2020 i 2021
- **Gràfic 5:** Resposta dels allotjaments rurals per marca turística
- **Gràfic 6:** Resposta dels allotjaments rurals per any de creació
- **Gràfic 7:** Resposta dels allotjaments rurals per places que ofereixen
- **Gràfic 8:** Evolució de les reserves del 2020 respecte el 2019
- **Gràfic 9:** Evolució de les reserves del 2021 respecte el 2020
- **Gràfic 10:** Evolució de les pernoctacions del 2020 respecte el 2019
- **Gràfic 11:** Evolució de les pernoctacions del 2021 respecte el 2020

- **Gràfic 12:** Resposta dels allotjaments rurals sobre el grau d'afectació de la pandèmia en hotels, càmpings i establiments rurals
- **Gràfic 13:** Resposta dels allotjaments rurals sobre l'evolució de les reserves segons mercats
- **Gràfic 14:** Resposta dels allotjaments rurals sobre l'evolució de les reserves segons tipus de turista
- **Gràfic 15:** Resposta dels allotjaments rurals sobre les mesures del PROCICAT i del Govern derivades de la COVID que han afectat més al negoci rural
- **Gràfic 16:** Resposta dels allotjaments rurals sobre les mesures aplicades per incentivar la demanda
- **Gràfic 17:** Resposta dels allotjaments rurals sobre els beneficis per l'establiment rural derivats de la pandèmia
- **Gràfic 18:** Resposta dels allotjaments rurals sobre les característiques del turisme rural que el fan atractiu en pandèmia
- **Gràfic 19:** Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per edat
- **Gràfic 20:** Distribució de les persones que han contestat l'enquesta per gènere
- **Gràfic 21:** Distribució de les persones que han contestat l'enquesta segons amb qui viatgen habitualment
- **Gràfic 22:** Viatges per Catalunya amb pernoctació fora del domicili abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara
- **Gràfic 23:** Tipus d'allotjament escollit en el viatges a Catalunya abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara
- **Gràfic 24:** Nombre de pernoctacions a Catalunya abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara
- **Gràfic 25:** Època de l'any preferida per viatjar abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara
- **Gràfic 26:** Motius principals per escollir un determinat allotjament abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara
- **Gràfic 27:** Marques turístiques més visitades abans de la pandèmia, durant i a partir d'ara

Imatges

- **Imatge 1:** Classificació d'allotjaments turístics
- **Imatge 2:** Marques turístiques de Catalunya

7. ANNEXOS

- **Annex 1:** Enquesta a allotjaments rurals
<https://drive.google.com/file/d/1vBd4EdmgwVjIIT2ItXAikNUJL8nKkT2x/view?usp=sharing>
- **Annex 2:** Relació d'enviaments de les enquestes a establiments rurals
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1DnW3SXZfEntkE7fe6YvXZ3QWHvEYG_aq/edit?usp=sharing&oid=113482395101257108935&rtpof=true&sd=true
- **Annex 3:** Enquesta a potencials turistes de Catalunya
<https://drive.google.com/file/d/1fp8wX6n1YIyb0kBDrG9XESBirstnsF0h/view?usp=sharing>
- **Annex 4:** Entrevistes a professionals del sector turístic (i autoritzacions d'imatge)

Albert Folch:

<https://drive.google.com/drive/folders/1bZ5v8BmjU2pAnbRvuLikaRU2bLiQXa1Q?usp=sharing>

Joaquim Queralt:

https://drive.google.com/drive/folders/1qSiMK0Ve3I4JtZy_REN6kzde_ivDzITG?usp=sharing

Jordi Calabuig:

<https://drive.google.com/drive/folders/1p6Oc9gGAmEQjIBoayLBxK8nBrROZhfk0?usp=sharing>